

**ДІЯЛЬНІСТЬ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ
КРАЄЗНАВЦІВ
УКРАЇНИ
у 2016 р.**

2016 р.

3 січня 2016 р.

У с. Садовому Могилів-Подільського району, де у свій час мешкав відомий український письменник Михайло Старицький, з ініціативи члена ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Михайла Вдовцова відкрито пам'ятник «Пісні».

Місце вибрано зовсім не випадково. Як згадував, виступаючи перед учасниками торжества, голова місцевої ветеранської організації Йосип Мазур, його дідусь любив розповідати про те, як весело було в селі, коли до Старицьких приїжджали гості, в тому числі й відомий композитор Микола Лисенко. Тоді майже щовечора лунали народні пісні. Та так гарно, що все село затихало, слухаючи мелодії... У свою чергу М. Вдовцов повідомив, що з архівних джерел стало відомо, що саме тут Михайло Старицький, крім інших відомих творів, написав улюблену нами всіма пісню «Ніч яка місячна». Це й спонукало проявити ініціативу...

Автором пам'ятника став відомий на Вінниччині скульптор Микола Крижанівський.

4 січня 2016 р.

У с. Марківці Теплицького району розпочато ремонт музею видатного композитора, автора всесвітньо-відомої новорічно-різдвяної композиції «Щедрик» Миколи Леонтовича, оскільки хата, в якій він мешкав, на жаль, не збереглася, а тому в селі було споруджено зі скла та бетону будинок, що впродовж багатьох років служив музейним приміщенням. Однак з часом споруда занепадала дедалі більше і лише тепер завдяки зусиллям краєзнавців обласна та районна влада звернули на неї увагу.

Безпосередньо в Марківці за участю керівників низки обласних та районних управлінь відбулася виїзна виробнича нарада, присвячена початку реконструкції музею, благоустрою прилеглої

території та могили славетного композитора. Зокрема проект реконструкції музейного закладу представила Почесний краєзнавець України, член правління Вінницької обласної організації національної спілки краєзнавців України, директор обласного краєзнавчого музею Катерина Висоцька, а проект облаштування примузейної території та могили М. Леонтовича – провідний спеціаліст Вінницького факультету державної академії керівних кадрів культури та мистецтва Олександр Котловий. Розглядалися також пропозиції увіковічнення пам'ятним знаком ще й твору «Щедрик», який може стати своєрідною візитівкою на лише Поділля, але й України.

Символічно, що роботи розпочалися в дні святкування 138-ї річниці від дня народження композитора.

5 січня 2016 р.

Численні вінничани десятий рік поспіль зібралися в залі обласного краєзнавчого музею на традиційний мистецько-етнологічний фестиваль «Подільський Свят-вечір». Як і завжди, на ньому лунали колядки, віншування «на щастя, на здоров'я», колядники водили козу, а численні учасники дійства – частували традиційними різдвяними стравами, що приготовані за сімейними рецептами. Звісно, «головною героїнею» була кутя.

Запам'яталися гостям також колядки у виконанні фольклорних гуртів «Мокоша» та «Берегиня».

За словами організатора заходу, директора музею, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерини Висоцької, ще однією важливою подією стала презентація ілюстрованого альбому «Подільський Свят-вечір. Багата кутя», в якому вміщено яскраві світлини фотомайстрів О. Лапіна, Ю. Оліферовича та Є. Тичука, а також рецепти святкових страв і тексти колядок.

14 січня 2016 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулися традиційні Стусівські читання, приурочені 78-й річниці з дня народження поета, політв'язня, Героя України

Василя Стуса. За традицією запалила свічку пам'яті поета та відкрила літературно-мистецький вечір, який цього разу носив назву «Кожна муза має свій вік», директор бібліотеки, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Наталія Морозова. У заході крім відомих вінницьких науковців, краєзнавців, літераторів взяли участь представники Донецького національного університету, в якому навчався поет.

Виступаючи перед присутніми, Н. І. Морозова навела показовий епізод: меморіальна дошка на честь Василя Стуса, що висіла на будівлі університету в Донецьку, була знята проросійськими терористами. Отже поет такого рівня таланту, совісті й патріотизму досі заважає тим, хто чинить несправедливо...

Про те, чому родина Стусів із Вінниччини опинилась на Донбасі та чому й за що загинув поет-дисидент, закликала замислитись поетеса й краєзнавець Ніна Гнатюк – упорядниці книги про Василя Стуса «І в смерті з рідним краєм поріднюсь».

На вечорі перегорнено також чимало інших цікавих сторінок із життя та творчості славетного земляка.

15 січня 2016 р.

Порівняно недавно Вінницький обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників перейменовано у Вінницьку академію непервної освіти. Впродовж тривалого часу науково-освітню установу очолює відомий краєзнавець, доктор історичних наук, професор Степан Дровозюк. Під його керівництвом та з його ініціативи проведено низку наукових, науково-краєзнавчих, науково-практичних конференцій, восени минулого року у закладі створено «Музей освіти Вінниччини», а напочатку 2016 року реалізовано ще один проєкт – підготовлено ініційований відділом методики викладання української мови та літератури, мов національних меншин та світової літератури посібник з літературного краєзнавства.

За словами завідувачки відділу Лариси Коваленко, «кожен художній твір – живий документ епохи і людської свідомості. Із художньої літератури постає образ рідного краю, з яким єднають нас корені роду і враження дитинства. Ця література навчає юні душі любити і цінувати Вітчизну, гордитися її предківською славою,

відчувати свою причетність до сучасного і майбутнього цієї землі». Тому підручник із літературного краєзнавства для уроків та позакласних заходів вкрай потрібен сьогодні в умовах глобалізованого та інтегрованого світу.

Учителі-методисти, згадувана Лариса Коваленко та Тетяна Цаль здійснили пошукову роботу і моніторинг авторських розробок учителів-мовників Вінниччини. У «Посібнику» (I частина) представлені методичні рекомендації щодо використання літературного краєзнавства, так і матеріали для уроків, як-от: «Образ України в творчості В. Забаштанського» (учитель Ольга Ярош), «Оспівування рідного краю у творчості поетів Вінниччини» (учитель Олександр Лесик), «Романтичні овиди Кетрос» (учитель Ольга Міщанчук), «Природа рідного краю в творчості письменників-земляків М. Стельмаха, В. Земляка, Є. Гуцала» (учитель Лариса Ковбасюк) та ін.

Рішенням науково-методичної ради академії «Посібник» рекомендовано до використання в роботі.

20 січня 2016 р.

У Вінниці, як і по всій Україні, вшанували річницю запеклих боїв у Донецькому аеропорту та згадали героїчних «кіборгів».

До цієї сумної річниці в приміщенні національного медичного університету ім. М. Пирогова відкрито меморіальну дошку пам'яті вінницького «кіборга», начальника медичної служби 90-го батальйону Олександра Кондратюка. Саме у цьому вузі він навчався з 2003 по 2010 рік.

На вшанування пам'яті загиблого приїхали його побратими з усіх куточків України, прийшли рідні та близькі героя, місцеві краєзнавців, численні представники громадськості міста.

24 січня 2016 р.

У Вінниці з нагоди Дня Соборності відбулись покладання квітів до пам'ятника Героям Небесної Сотні та АТО і до Меморіалу Визволення. У меморіальних заходах взяли участь краєзнавці міста та області.

1 лютого 2016 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва поновлено тематичну виставку «Краєзнавство на тере-нах Вінниччини». Праці дослідників малої батьківщини згрупо-вано за розділами «Дослідники історії краю», «Становлення науко-вого поділлезнавства», «Край мій – історія жива», «Бібліотечне краєзнавство Вінниччини».

10 лютого 2016 р.

У смт Тиврів за участю голови райради Я. Й. Красовського, керівників низки територіальних громад, навчальних закладів, краєзнавців, учнів у районному Будинку культури відбулася перша вчительсько-учнівська районна краєзнавча конференція «Визначний військовий і політичний діяч, один із організаторів національно-визвольної боротьби українського народу, полковник брацлавський Данило Нечай», приурочена 365-й річниці Краснянської битви та загибелі відомого козацького полковника. Крім заслуховування доповідей та повідомлень учасники конференції ознайомилися з виставками художньої літератури про Данила Нечая, картинами та малюнками про славетного брацлавського полковника та козацьку добу, науково-пошукових робіт учнів стосовно національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. Загалом школярі 29 шкіл представили свої роботи.

Крім того працівники районної районної бібліотеки для дорослих підготували книжковий стенд «Україна козацька: пам'ять віків історії».

Захід відбувся з ініціативи відомого у районі краєзнавця, завідувача Сутиським історичним музеєм А. В. Тамтури.

17 лютого 2016 р.

В Іллінецькій центральній районній бібліотеці відбулася презентація документальної книги доньки колишнього комісара партизанської бригади Майї Пірогової та журналіста Юрія Нагорного

«Їх не злякав «Вервольф» – про героїв та звитягу Другої партизанської бригади, що в роки Другої світової війни діяла на теренах Вінниччини.

На презентації виступили також краєзнавці Ольга Рудик, Євген Таранюк, Михайло Танасієнко та ін.

18 лютого 2016 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак разом із краєзнавчим активом області та Тиврівського району взяв участь у відкритті в с. Красному Тиврівського району пам'ятного знака, приуроченого 365-й річниці Краснянської битви та героїчної загибелі в ній відомого козацького полководця Данила Нечая.

Учасники меморіального заходу поклали квіти до могили народного героя.

20 лютого 2016 р.

Краєзнавці Вінниці та області у День Героїв Небесної Сотні вшанували пам'ять звитяжців, які віддали своє життя під час Революції Гідності, захищаючи ідеали демократії, відстоюючи права людини, європейське майбутнє України.

26 лютого 2016 р.

З ініціативи члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України К. І. Висоцької в обласному краєзнавчому музеї відкрито виставку «Козацької слави повік не здолати», на якій, зокрема, представлено роботи відомого народного майстра Андрія Пипи з с. Андрушівки Погребищенського району – 101 портрет героїв Небесної сотні та 26 портретів героїчних «кіборгів», виконаних в оригінальній техніці писанки-дряпанки, а також низку різьблених по дереву картин козацької тематики.

2 березня 2016 р.

Із тисяч мов, які існують на планеті, найдорожчою для кожного є його рідна мова. В ній – історична доля, духовна могутність та національна сутність. З нагоди відзначення Міжнародного дня рідної мови гуртківцями краєзнавчого гуртка «Поділля» Могилів-Подільського технологічно-економічного коледжу Вінницького національного аграрного університету спільно з працівниками райбібліотеки проведено літературно-краєзнавчу годину «У мові є і серце, і є ім'я красиве – Україна». Організатор заходу – відома в Могилів-Подільському краєзнавець, керівник гуртка Альона Кордонська.

9 березня 2016 р.

У Шаргороді в урочистій обстановці відкрито пам'ятник Т. Г. Шевченку (скульптори заслужений художник України Володимир Оврах та його сини Роман і Андрій). Одним із ініціаторів встановлення в райцентрі пам'ятника великому Кобзарю виступив Почесний краєзнавець України, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України А. Н. Нагребський.

30 березня 2016 р.

В Уладівській середній загальноосвітній школі I – III ст. (Літинський район) відбулася презентація книги відомого в районі краєзнавця Павла Івановича Ткачука «Уладівка, доле моя!», в якій автор повідує про більш ніж 600-річну історію рідного села, його трудолюбивих й героїчних меншканців, традиції.

Високо оцінили науково-краєзнавче дослідження присутні на заході директор школи Олександр Масний, професор Олексій Струкевич, відомий фольклорист, етнограф Микола Дмитренко, односельчани.

Квітень 2016 р.

Вийшов у світ XXIV-й випуск збірника наукових праць «Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: історія», в якому опубліковано низку наукових статей краєзнавців Вінниччини, зокрема, голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктора історичних наук С. Д. Гальчака «Репатріанти як важливе джерело трудових ресурсів Поділля», членів правління кандидата історичних наук В. І. Петренка (у співавторстві з Н. М. Марценюк) «Методи хлібозаготівель 1928 р. в Україні у контексті репресивної політики більшовиків», кандидата історичних наук О. А. Бакальця «Монетно-речові скарби XVI – першої половини XVII ст. із с. Рудка Дунаєвського району Хмельницької області», науковців докторів історичних наук О. А. Коляструк «Вплив житлової реформи М. Хрущова на повсякденність радянського суспільства», Т. Р. Кароєвої «Бюджет повітового міста як індикатор його розвитку (на прикладі Вінниці 1880 – 1916 рр.)», О. А. Мельничука «Доля українських патріотів в умовах радянського режиму 20 – 30-х рр. XX ст. (за спогадами І. Д. Юрченка)», кандидата мистецтвознавства А. Ф. Завальнюка «Особливості музичної творчості українського композитора Миколи Леонтовича», кандидатів історичних наук П. М. Кравченка «Технології нищення українського села напередодні й на початку «великого перелому» на прикладі Поділля», О. О. Стадник «Заходи радянських структур з ліквідації неписьменності серед подільського селянства в роки нової економічної політики», П. В. Слотюка «Фабрикування звинувачень як засіб викорінення вільнодумства на прикладі боротьби з «Польською організацією військовою» та «Українськими націоналістами» в окремих районах Вінниччини в 1933 – 1938 рр.» та ін.

11 квітня 2016 р.

У світі відзначали Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів. До цієї дати в Літинському краєзнавчому музеї ім. У. Кармалюка був проведений урок пам'яті з учнями 7 –

10 класів СЗШ I – III ст. с. Селище. Ініціатор заходу – директор музею Віра Ткачук.

15 квітня 2016 р.

У Тиврові відбулася презентація книги місцевого краєзнавця Геннадія Сурветка «Ми – тиверці».

У презентації взяв участь член Національної спілки краєзнавців України А. В. Стебелев (м. Вінниця), який високо оцінив творчий здобуток автора.

20 квітня 2016 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак у Києві взяв участь у форумі «Геноцид – злочин проти людяності», присвяченому 101-й річниці геноциду вірмен в Османській імперії, де виступив із доповіддю «Вірменський геноцид, голодомор-геноцид 1932 – 1933 рр. в Україні – паралелі трагедій».

21 квітня 2016 р.

Відбулася чергова наукова конференція викладачів, аспірантів і студентів інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, одним із членів організаційного комітету якої був голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак. Низка доповідей та повідомлень мала краєзнавчий характер: доктора філологічних наук, професора Н. М. Павликівської «Вторинні найменування захисників УНР 20-х років ХХ ст.», доктора історичних наук, професора кафедри журналістики, реклами та зв'язків із громадськістю С. Д. Гальчака «Місцева україномовна преса німецької окупаційної влади на Вінниччині в роки Другої світової війни», студентів Оксани Сидоренко «Номінація хліба та його частин у говірці с. Селище Літинського району Вінницької області: слов'янські етнолінгвістичні паралелі», Інни Король «Спостереження за топонімом Калинівського

району Вінницької області», Лариси Рембайло «Мотиви номінації топонімів села Баланівка Бершадського району Вінницької області», Андрія Коверзюка «Преса Хмельницької області періоду нацистської окупації 1941 – 1944 років: ідеологічна і національно-патріотична дискусія» та ін.

За матеріалами конференції видано восьмий випуск збірника наукових статей «Журналістика й мистецтво слова».

26 квітня 2016 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги краєзнавця Анатолія Гончара «Витоки, або Селище та селищани», у якій досліджується історія с. Селище Літинського району, повідується про його відомих мешканців.

Високо оцінили краєзнавчу працю Надія Зінов'єва – завідувачка сектором Державного архіву Вінницької області, Людмила Пивовар – учителька Селищенської загальноосвітньої школи I – III ступенів, Ніна Римаренко – бібліограф-краєзнавець Літинської районної бібліотеки для дорослих, Людмила Ковтун – завідувачка Селищенської сілької бібліотеки, Михайло Бєвз – Селищенський сільський голова, керівник фермерського господарства Іван Щербич, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак.

30 квітня 2016 р.

Голова обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак звернувся з листом до Голови Національної спілки краєзнавців України О. П. Реєнта, в якому йшлося:

«За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини України, активну участь у науково-краєзнавчих конференціях, видання низки історико-краєзнавчих праць, що знайшли схвальний відгук серед широкого кола наукової та краєзнавчої громадськості, а також у зв'язку із 50-річчям від дня народження прошу присвоїти звання «По-

чесний краєзнавець України» члену Національної спілки краєзнавців України

СТЕПАНЮК Вірі Анатоліївній –

вчительці Пагурецької ЗОШ І – ІІ ступеней Хмельницького району Вінницької області.

Віра Анатоліївна Степанюк народилася 17 травня 1966 р. в м. Ковелі Волинської області, однак пов'язала свою життєву долю із Вінниччиною. В 1987 р. закінчила Вінницький державний педагогічний інститут. Працює учителькою в Хмельницькому районі. Бере активну участь у краєзнавчому житті Хмельниччини та області.

Укладач хрестоматії з літератури рідного краю «Плач білого янгола» (*Плач білого янгола: Твори про голодомор 1932 – 1933 років у Хмельницькому районі Вінницької області.* – Вінниця: О. Власюк, 2008. – 80 с.), автор краєзнавчих досліджень «З мукою-любов'ю до землі» (*З мукою-любов'ю до землі.* – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2011. – 156 с.), «Погляд крізь роки. Історія школи в документах, картинах і світлинах» (*Степанюк В. А. Погляд крізь роки. Історія школи в документах, картинах і світлинах.* – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2012. – 68 с.), навчально-методичного посібника «Битва на Синій Воді 1362 року в контексті історії Вінниччини» (*Битва на Синій Воді 1362 року в контексті історії Вінниччини: навчально-методичний посібник на допомогу вчителю історії (до 650-річчя вікопомної битви).* – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2012. – 108 с. [у співавтор. з М. Н. Дорошем]), співавтор-упорядник енциклопедії Хмельницького району «Тобою, краю мій, живу... Хмельниччина: події, особи, час» (*Тобою, краю мій, живу... Хмельниччина: події, особи, час / Автори-упорядники: М. Н. Дорош, В. А. Степанюк; художнє оформлення М. А. Загороднього.* – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 248 с.; іл. 16 с.), методичного посібника «Тарасове слово в серцях нащадків» (*Дорош М. Н., Степанюк В. А. Тарасове слово в серцях нащадків. Методичний посібник із вивчення творчості Тараса Шевченка в загальноосвітніх навчальних закладах.* – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 144 с.).

Автор сценаріїв створених аматорською кіностудією «Гіпаніс» (м. Хмельник) документальних фільмів «Хмельницький літопис», «Хмельницьке самоврядування», «Високе небо Анатолія Афана-

сенка», «Ріка його долі», «Із берега розстріляних світів», «Мотиви, зчитані з небес», численних публікацій у пресі.

Крім того чимало її науково-краєзнавчих доповідей та повідомлень надруковано у збірниках науково-краєзнавчих конференцій.

В. А. Степанюк – великий патріот України. Своєю краєзнавчою діяльністю активно виховує патріотичні почуття у підростаючого покоління. Її син більше року є учасником АТО на Сході України».

5 травня 2016 р.

До дня пам'яті жертв Другої світової війни у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відкрито тематичну виставку «І днів, і верств особливий відлік», на якій представлено праці науковців та краєзнавців області, присвячені висвітленню різноманітних аспектів того вікопомного періоду.

13 травня 2016 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак взяв участь у науковому симпозіумі «Туризм ХХІ століття: реалії, виклики, перспективи, що відбувся у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, де виступив із доповіддю «Буша – історична перлина Вінниччини».

17 травня 2016 р.

Рішенням Президії правління Національної спілки краєзнавців України від 17 травня 2016 року (протокол № 2) за значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини та природніх скарбів України присвоєно звання **«Почесний краєзнавець України»** члену Національної спілки краєзнавців України, учительці Пагурецької ЗОШ І – ІІ ступеней Хмільницького району Вінницької області **Степанюк Вірі Анатоліївни**.

20 травня 2016 р.

Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України К. В. Завальнюк та краєзнавець, культуролог І. М. Журавлівський взяли участь у Х Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія, культура та освіта: християнський вимір (до 20-річчя заснування Хмельницького інституту МАУП)», що відбулася у м. Хмельницькому, де виступили із доповіддю «Князі Острозькі та Східне Поділля».

26 травня 2016 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбулася презентація книги-хроноскопу відомого вінницького історика та краєзнавця Олександра Федоришина «Вінниця. Історія нашого часу». Це своєрідний путівник Вінницею, де тісно переплітаються історії про містику, місцеві чутки, легенди. Вперше опубліковані артефакти та фотознімки міста початку ХХ століття з доробку вінницьких колекціонерів. До видання увійшли також поштові листівки, світлини, документи та інші речі з приватних колекцій. Книга видана двома мовами: українською та англійською.

Як наголосив автор видання, хроноскоп – це річ, з допомогою якої кожен читач може здійснити своєрідну подорож у часі. Ступити на вінницький вокзал столітньої давності, сісти в карету і відправитися у невелику подорож вуличками міста. Це, в першу чергу, книга для вінничан, які таким чином можуть зробити екскурсію в далекий 1914 рік. Хтось вважає, що нема нічого нового під сонцем – є інші декорації. Але навіть по фото, по очах тих людей бачиш, що вони були інші. Вінниця початку ХХ століття у багатьох асоціюється з архітектором Артиновим і міським головою Оводовим, але вони – ще не вся Вінниця. Робітники заводів, міщани – це не менш цікаве поле для дослідження...

У презентації взяла участь і схвально відгукнулася про книгу директор бібліотеки, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Н. Морозова.

27 травня 2016 р.

На території СЗШ I – III ст. № 2 м. Гайсина відбулося відкриття меморіальної дошки герою-земляку, гайсинчанину Олександрю Рибаченку, який був добровольцем 25 батальйону територіальної оборони «Київська Русь» та загинув у зоні АТО під час виконання бойового завдання. У церемоніальному заході взяли участь керівники району, батько загиблого Сергій Рибаченко, сестра Ганна Яременко, місцеві краєзнавці, учнівська молодь.

Того ж дня у с. Степашки Гайсинського району відкрито меморіальну дошку Петру Кущу – воїну-інтернаціоналісту, який був чи не першим із Вінниччини, хто загинув у пеклі Афганістану та відкрив сумний список загиблих.

10 червня 2016 р.

У Хмельницькій районній бібліотеці для дорослих відбулася презентація книги члена Національної спілки краєзнавців України Віри Степанюк «Богородиця під кулями» – добірки авторських віршів-молитов, що йдуть зі зраненого серця жінки-матері, яка переймається долею рідної землі та щиро вболіває за долю її захисників – героїчних воїнів АТО.

Виступаючи, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак вручив авторці заслужену відзнаку – посвідчення Почесного краєзнавця України, високо оцінив її подвижницьку діяльність на ниві краєзнавства.

Таку ж оцінку висловили присутні на презентації Хмельницький міський голова Сергій Редчик, заслужені журналісти України Василь Паламарчук та Сергій Гребельський, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Микола Дорош, члени Наці-

ональної спілки краєзнавців України Анжела Веремій, Микола Загордній, книговидавець Ігор Балюк та ін.

10 – 13 червня 2016 р.

На Вінниччині пройшов IV Всеукраїнський фольклорний фестиваль, започаткований ще в 2001 році до 100-річчя від дня народження знаного фольклориста Гната Танцюри. Розпочався він у Вінниці, а завершився на Гайсинщині. У ньому взяли участь 36 фольклорних колективів області та інших регіонів України, які змагалися у номінаціях «Пісенні фольклорні колективи», «Обрядові колективи», «Сольний народний спів», «Сучасні фольклорні гурти». У с. Зятківцях Гайсинського району учасники фестивалю поклали квіти до могили Гната Танцюри та до підніжжя пам'ятника народній пісні.

Фестиваль-конкурс автентичних колективів пройшов досить успішно і мав широкий резонанс. За словами одного із організаторів дійства директора обласного Центру народної творчості, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Тетяни Цвігун, народно-пісенне багатство Поділля і України стало нашим обличчям у світовому культурному просторі, а озвучене фольклорне багатство – важливою ознакою потужного розвитку краєзнавства в регіоні.

14 червня 2016 р.

Голова обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак звернувся з листом до Голови Національної спілки краєзнавців України О. П. Реєнта, в якому, зокрема, йшлося:

«За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини України, активну участь у науково-краєзнавчих конференціях, видання низки історико-краєзнавчих праць, що знайшли схвальний відгук серед широкого кола наукової та краєзнавчої громадськості, а також у зв'язку із 60-річчям від дня народження прошу нагородити **Почесною**

грамотою Національної спілки краєзнавців України члена Національної спілки краєзнавців України

ПЕТРЕНКА Володимира Івановича.

ПЕТРЕНКО Володимир Іванович

(14.07.1956, с. Вівсяники Козятинського району Вінницької області) – історик, краєзнавець, архівіст, член Національної спілки краєзнавців України. Кандидат історичних наук. У 1981 р. закінчив історичний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Вчителював у школах Вінниччини та Монголії. Відмінник освіти України (1999 р.). З 1994 р. працює в Державному архіві Вінницької області: начальником відділу формування НАФ і діловодства, старшим науковим співробітником (з 2010 р. – за сумісництвом). Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Вінницького кооперативного інституту. Дійсний член Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, заслужений працівник культури України (2007 р.). Досліджує політичні, соціально-економічні процеси на Поділлі 20 – 30-х рр. ХХ ст. Учасник міжнародних, Всеукраїнських, регіональних наукових та історико-краєзнавчих конференцій. Один із авторів-упорядників збірника документів та матеріалів «Голод та голодомор на Поділлі 1920 – 1940 рр.», тому «Національна Книга Пам'яті жертв голодомору 1932 – 33 рр. Вінницька область». Автор монографії «Більшовицька влада та українське селянство у 20 – 30-х рр. ХХ ст.: причини, технології, наслідки Голодомору-геноциду (за матеріалами Поділля)».

Тв.: Сільське господарство Вінниччини у 1930-х роках ХХ століття // Тези доповідей 14-ї Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1995. – С. 74 – 75; Документи Державного архіву Вінницької області про колективізацію та голод на Поділлі у 1928 – 1934 роках // Тези доповідей 15-ї Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1996. – С. 67 – 68; Масові заворушення на Поділлі у 1925 році // Тези доповідей 16-ї Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1997. – С. 37 – 38; Подільське село напередодні суцільної колективізації сільського господарства // Тези доповідей і повідомлення 18-ї Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1998. – С. 67 – 68; Політичне становище в селах Тульчинської округи навесні 1930 р. // Тези доповідей і повідомлення 19-ї Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1999. – С. 50 – 51; Подільське селянство у 1921 році // Краєзнавство. – 1999. – № 1 – 4. – С.

155 – 157; *Причини масових виступів подільських селян проти радянської влади у 1921 році* // *Історія України. Маловідомі імена, події, факти.* – *Вип. 7.* – К., 1999. – С. 263 – 266; *Репресії більшовиків в Україні у 1921 – 1922 рр.* // *Політичні репресії на Поділлі у ХХ ст.: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції.* – *Вінниця, 2001.* – С. 126 – 130; *Причини селянської війни проти більшовиків в Україні у 1920 – 1922 рр. (на матеріалах Поділля)* // *Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського.* – *Вип. 4.* – *Вінниця, 2002.* – С. 67 – 71; *Джерела Державного архіву Вінницької області для вивчення історії селянського опору більшовицькій політиці «воєнного комунізму» у 1920 – 1922 роках* // *Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи: Науковий збірник.* – *Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002.* – С. 202 – 205; *Трагедія українського селянства (1932 – 1934 рр.)* // *Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського.* – *Вип. 5.* – *Вінниця, 2003.* – С. 117 – 126; *Голодомор 1932 – 1934 років – геноцид народу України* // *Трагедія голодомору на Вінниччині 1932 – 1933 рр.: [Бібліогр. покажч.] / Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені К. А. Тімірязєва.* – *Вінниця, 2003.* – С. 7 – 20; *Голодомор 1932 – 1934 рр. – злочин проти українського народу* // *Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського.* – *Вип. 6.* – *Вінниця, 2003.* – С. 67 – 75; *Антинаціональний характер голодомору 1932 – 1933 років* // *Голодомор як засіб політичного терору: Матеріали науково-практичних конференцій.* – *Вінниця: Книга-Вега, 2004.* – С. 42 – 59; *Документи Державного архіву Вінницької області як джерело вивчення голодомору 1932 – 1934 рр. на Поділлі* // *Голодомор як засіб політичного терору.* – *Вінниця: Книга-Вега, 2004.* – С. 118 – 128; *Голодомор 1932 – 1934 років в Україні як засіб політичного терору* // *Актуальні проблеми внутрішньої політики [Адміністрація Президента України, Головне Управління з питань внутрішньої політики, Національна академія державного управління при Президентіві України].* – *К., 2004.* – *Вип. 1.* – С. 124 – 136; *Поділля у 1930 – 1931 рр.: початок великого голоду* // *Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського.* – *Вип. 9.* – *Вінниця, 2005.* – С. 259 – 265; *Документи Державного архіву Вінницької області як важливе джерело дослідження голоду 1928 – 1931 рр. в Україні* // *Студії Кам'янець-Подільського центру дослідження історії Поділля.* – *Т. 1: Десятиріччю Центру дослідження історії Поділля присвячується.* – *Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005.* – С. 408 – 419; *Закон про самообкладання 1928 р. та його роль в хлібозаготівельній політиці більшовицької держави* // *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження.* – *Вінниця: ДП ДКФ.* – *2005.* – С. 108 – 113; *Дослідження голоду 1928 – 1931 рр. за документами Державного архіву Вінницької області* // *Політичні репресії та голодомори на Вінниччині в ХХ*

столітті у контексті національної пам'яті. – Вінниця: Книга-Вега, 2006. – С. 128 – 142; Репресивна хлібозаготівельна політика більшовиків у 1928 році та її наслідки // Краєзнавство. – 2006. – № 1 – 4. – С. 83 – 96; Хлібозаготівельна політика більшовиків в Україні в 1929 р. // Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вип. 10. – Вінниця, 2006. – С. 108 – 117; Документи Державного архіву Вінницької області про настрої сільської інтелігенції Поділля в 1920-х рр. // Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вип. XI: За матеріалами II Міжнародної наукової конференції «Національна інтелігенція в історії та культурі України у XIX – XXI століттях». – Вінниця, 2006. – С. 346 – 349 (у співавтор. з П. М. Кравченком та І. М. Мельничуком); Поділля у 1930 – 1931 роках: початок великого голоду // Хмельниччина: Дивокрай: Науково-краєзнавче видання. – 2006. – № 1 – 2. – С. 36 – 40; «Червоні валки» в системі хлібозаготівельних ревізій в українському селі // Наукові записки. Історія / ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вип. XII. – Вінниця, 2007. – С. 117 – 123; Масове розкуркулення українського селянства в 1930 – 1933 рр.: механізм творення голодомору // Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського / Історія. – Вип. XIII. – Вінниця, 2008. – С. 112 – 120; Геноцид голодом на Вінниччині (Поділлі) у 1932 – 1933 рр.: передумови, причини та наслідки // Національна Книга Пам'яті жертв голодомору 1932 – 1933 років в Україні. Вінницька область / Обл. ред. колегія: Спірідонова Л. М. (гол.), Лациба В. П. (заст. гол.), Нешик С. С. (заст. гол.), Василюк С. М., Гальчак С. Д., Гунько М. М., Дусар О. І., Зінько Ю. А., Кароева Л. Р., Кравченко П. М., Лазаренко В. І., Малиновський М. А., Мушинський О. А., Подкур Р. Ю., Філонов Л. В.; Автор.-упоряд.: Лациба В. В., Вижега В. В., Кравченко П. М., Мельничук І. П., Петренко В. І., Подкур Р. Ю. – Вінниця: ДП “ДКФ”, 2008. – С. 7 – 64; Голодомор 1932 – 1933 рр. у документах та матеріалах // Там само. – С. 1049 – 1052 (у співавтор. з П. Кравченком, Р. Подкуром); Більшовицька влада та українське селянство у 20 – 30-х рр. XX ст.: причини, технології, наслідки Голодомору-геноциду (за матеріалами Поділля). – Вінниця: ДП “ДКФ”, Вінниця, 2008. – 230 с.; Наростання голодного мору на Поділлі (1928 – 1933 рр.) // Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону... - Вінниця, 2008. – С. 78 – 92; Тотальні ревізії продовольства в українських селах впродовж 1928 – 1933 рр. // Третя Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція. – Могилів-Подільський; Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – С. 273 – 289; Становлення дружніх відносин вінничан з поляками в останні десятиріччя // До 90-річчя союзу УНР і Польщі. Міжнародна науково-теоретична конференція. – Вінниця, 2010. – С. 36 – 40; «Добровільні» фінансові зобов'язання селянства України у 1927 – 1933 рр. // Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції: [присвяченої 80-річ-

чу від дня народження І. С. Винокура] / Завальнюк О. М. (голова), Войтенко В. І. (співголова), Баженов Л. В. (відп. редактор) та ін. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. – С. 458 – 466; Роль «буксирних» бригад у трагедії Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні // Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку: Матеріали II-ї міжнародної науково-практичної конференції (13 – 15 жовтня 2010 р.). – Вінниця, 2011. – С. 27 – 31; Генеза україно-польських відносин на Вінниччині в останні десятиріччя // Україна і Польща: історичне сусідство: Збірник матеріалів міжнародної конференції. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2012. – С. 510 – 578; «Експрес» оподаткування подільського селянства у 1928 – 1933 рр. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Вип. 20. Серія: Історія: Збірник наукових праць / За ред. проф. П. С. Григорчука. – Вінниця, 2012. – С. 197 – 202 [та багатьох інших]».

25 червня 2016 р.

У с. Каришкові Барського району відбулася презентація книги заслуженого журналіста України, краєзнавця Сергія Сай-Бондаря «Каришків. Я твій колосок». Ця подія, образно кажучи, розбурхала сірі будні односельчан автора, які майже всім селом зібралися в місцевому будинку культури.

Це друга книга автора. Перша – «Любов і муки Магди Хомман» – про його прабабусю, яка волею долі опинилася на Поділлі, пізнала тут любов, зазнала страждань і загинула в сталінських таборах.

У новому документально-публіцистичному творі С. Сай-Бондар заглиблюється в історію рідного села, повідує про його сучасне. Як відзначали учасники презентації, книга неповторна тим, що вона переплетена долями конкретних людей, які жили тут, трудилися, ростили дітей і вірилили у світле майбутнє.

За словами краєзнавця, головного редактора журналу «Вінницький край» Вадима Вітковського, сьогодні в Україні спостерігається розквіт публіцистики і краєзнавства. Як завжди, у період тривоги і непевності, який переживаємо нині, люди хочуть знати, як було раніше і що буде далі. Певною мірою на це дає відповідь автор книги.

Сергій Сай-Бондар не перечив, що це хвилююча розповідь про рідний Каришків. Висловив побажання, «щоб роки й роки вона бу-

ла і старому, і малому світлим спогадом про сім'ю, про родину, про село», а також із великою вдячністю відгукнувся на адресу усіх, хто допомагав зібрати матеріал для краєзнавчого видання.

8 липня 2016 р.

Мандрівний поет-торбаніст, лірник та перекладач Тимко (Томаш) Падура народився в сім'ї збіднілого шляхтича в містечку Іллінці наприкінці 1801 року. Закінчив парафіяльне училище, вінницьку гімназію, кременчуцький лицей, де почав віршувати. Мав зв'язки з декабристами. Перебував під арештом. Після провалу польського повстання – знову арешт. Здоров'я підірвалось. Перекладав українською твори Байрона, Мура, Міцкевича... Одужавши згодом, потрапив у Прагу на панславистичний з'їзд делегатом від Польщі. Помер, не доживши кілька місяців до свого сімдесятиліття. Похований на Козятинщині у містечку Махнівка (донедавна село Комсомольське, яке повернуло собі колишню назву).

Як знавець українського фольклору Тимко Падура справив відчутний вплив на розвиток і взаємозбагачення української та польської культур. А написана ним обома мовами пісня «Гей, соколи!» і нині належить до найпопулярніших серед поляків.

Але славне ім'я непересічного митця у нас недостатньо вшановане. І нарешті у цьому напрямку маємо зрушення. 8 липня в Іллінцях на приміщенні дитячої музичної школи встановлено меморіальну дошку, що двома мовами засвідчує народження в Іллінцях понад 214 років тому Тимка Падури.

З цієї нагоди тут зібралися різного віку іллінчани, також прибуло чимало гостей. Про нього говорили міський голова Володимир Ящук, Генеральний консул Республіки Польща у Вінниці Томаш Олейнічак, заступник голови Іллінецької райдержадміністрації Валентина Поїзд, сільський голова Махнівки Павло Козницький, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Державного архіву Вінницької області Юрій Легун та ін.

Перед присутніми також виступили народний хор Іллінецького районного будинку культури імені В. Іжевського, жіночий гурт «Калина» із с. Махнівки. Урочисто й велично на торжестві лунала пісня Тимка Падури «Гей, соколи!»

15 липня 2016 р.

З ініціативи члена ревізійної комісії Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Ганни Секрет у с. Правилівці Оратівського району відбулося театралізоване дійство «Роде наш красний, роде наш прекрасний», присвячене 25-й річниці Незалежності України. У ньому взяли участь, виступивши перед присутніми, фольклорні гурти «Калина» з Козятинського, «Господині і відродження» Іллінецького, «Перевесло» з Липовецького, «Оратаї» і «Сусідоньки» з Оратівського районів. У народних піснях прославлялись родина, батько-матір, наша Україна.

23 липня 2016 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук С. Д. Гальчак виступив у прямому ефірі Вінницького обласного радіо. Впродовж півгодини він розповідав про долю подільських оstarбайтерів періоду Другої світової війни та у післявоєнний час, відповів на численні запитання радіослухачів.

28 липня 2016 р.

У Мурованокуриловецькому краєзнавчому музеї відкрито виставку світлин, творчих робіт та винаходів уродженця с. Попелюхи видатного науковця, заслуженого діяча науки і техніки, академіка НАН України Данила Андрійовича Дудки «Від Попелюх до космосу».

Як наголосила ініціатор заходу, директор музею Валентина Мельник, у кінці липня йому виповнилося б 95 років. У дитячому віці відчув усю жорстокість сталінського режиму, коли його батько був репресований. Закінчивши школу, Данило так і не зміг поступити у Київський політехнічний, бо був сином «ворога народу». Та все ж наполегливий юнак зумів самотужки пробити дорогу до знань в Уральському політесі. І тут розпочалася війна.

Доля подарувала у цей період знайомство з академіком Євгеном Патоном та його синами Борисом і Володимиром. Разом з ними він став розробником нового методу зварювання танкової броні, що дозволив швидко відправляти на фронт тисячі нових танків. За це у 1950 році отримав Сталінську премію.

Подальша наукова кар'єра продовжилася в повоєнний час в колективі інституту Патона, де за впровадження автоматів для зварювання отримав у 1963 році вже Ленінську премію.

Окремою сторінкою його біографії стала розробка технологій та інструментів для зварювання в космосі, якою й досьогодні користуються підкорювачі космічних просторів. Данило Дудка був автором понад вісімсот різноманітних винаходів. На 89 році життя відійшов у вічність.

У церемонії відкриття виставки взяла участь член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерина Висоцька.

1 серпня 2016 р.

Першого серпня 2016 року минає 105-а річниця від дня народження українського патріота, полковника Української Повстанської Армії, командира УПА «Південь» Омеляна Грабця.

Свій останній бій повстанський командир провів 10 червня 1944 року. Над річкою Згар на островці поблизу с. Микулинці Літинського району був штабний бункер УПА. Після донесення сексота загін Грабця оточили. Він наказав повстанцям пробиватися з оточення, а сам залишився прикривати відступ. Вирватися вдалося лише кільком бійцям. У цьому нерівному бою з об'єднаними 189-м, 203-м, 209-м каральними батальйонами НКВС Омелян Грабець загинув.

З нагоди ювілейної річниці від дня народження патріота у Літині відбулася низка заходів.

Розпочалися вони у Літинському краєзнавчому музеї Устима Кармалюка із презентації тематичної виставки «Героїчний чин Омеляна Грабця». Ключовою ж подією відзначення було урочисте відкриття меморіальної дошки на будівлі дитячо-юнацької спортивної школи.

В урочистостях взяли участь заступник голови Літинської райдержадміністрації Валентина Захаревич, голова районної ради Віталій Мельник, секретар Літинської селищної ради Микола Курочка, голова Микулинецької сільської ради Василь Шумський, а також місцеві краєзнавці, представники громадськості, шкільна молодь. Також гостею на святі була внучка видатного полковника – Олеся Грабець. Саме їй та громадському активісту, краєзнавцю Дмитру Коломійцю було надано честь відкрити меморіальний знак.

Учасники меморіальних заходів пройшлися урочистою ходою вулицею Омеляна Грабця.

6 серпня 2016 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак разом із Головою Союзу вірмен України Віленом Шатворяном, головою обласної організації «Вірменська діаспора Вінниччини» Самвелом Єгояном, головою комітету з питань історико-культурної спадщини Союзу вірмен України Давидом Давтяном здійснили робочу поїздку до Могилева-Подільського, де у перших десятиліттях XVII століття облаштувалась вірменська громада, а далекого 1743 року тут було збудовано першу вірменську церкву Св. Григорія (дерев'яну) та в 1791 р. освячено нову кам'яну церкву вірмен Могилева. До делегації також приєдналися член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України, викладач місцевого монтажно-економічного коледжу Валерій Войтович та керівник могилів-подільського осередку вірмен Давіт Бабаджанян. Гости відвідали місце, де була споруджена Вірменська церква, зустрілися із керівництвом міста. Було домовлено про проведення 9 вересня 2016 року Міжнародної науково-практичної конференції «Вірмени Поділля: історія і сучасність», присвячену 225-й річниці спорудження вірменської церкви в Могилеві-Подільському, а навесні 2017 р. – у місті над Дністром – науково-краєзнавчого «круглого столу».

16 серпня 2016 р.

Вийшов друком бібліографічний покажчик «Михайло Грушевський і Вінниччина: до 150-річчя від дня народження (29.09.1866 – 24.11.1934)», укладений працівниками Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк, О. М. Зеленою. Він містить вступні статті члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидата історичних наук О. А. Бакальця «З Грушевським у серці. Хроніка наукового життя Подільського краю (до 150-річчя від дня народження Великого Українця)» та доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії та культури Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського І. М. Романюка «Михайло Грушевський і Вінниччина», а також матеріали про різноаспектні зв'язки Михайла Сергійовича Грушевського, видатного українського державного та політичного діяча, Голови Центральної Ради Української Народної Республіки, історика і організатора української науки, з нашим краєм та вшанування його пам'яті на Вінниччині.

Видання розраховане на різні категорії: науковців, громадсько-політичних діячів, викладачів, студентів, краєзнавців, працівників культури та всіх, хто цікавиться історією України, її видатними діячами, вкладом вінничан у грушевськіану.

22 серпня 2016 р.

У селі Марківка Теплицького району відкрито меморіальний комплекс, присвячений життю і творчості всесвітньо відомого композитора Миколи Леонтовича.

Роботи з реконструкції музею та розташованої неподалік могили композитора розпочались ще восени минулого року. За цей час із обласного бюджету використано понад чотири з половиною мільйони гривень. І не дарма – колись занедбаний музей і прилегла до нього територія нині не впізнати.

Власне, сама споруда музею зовні за своїми формами залишилась майже такою ж, як була – будівельники лише її докорінно відреставрували. Потім за справу взялися музейники, історики, крає-

знавці та мистецтвознавці. Спільними зусиллями вони наповнили відреставрований музей цікавими експонатами, багато з яких можна назвати справжніми раритетами. Для прикладу – музичний інструмент, на якому грав Микола Леонтович, та чимало тогочасних побутових речей, що характеризують стиль епохи, в яку жила родина композитора...

Колись скромний обеліск нині перетворено на величний пам'ятник із чотирма стелами, на яких викарбовані назви музичних творів авторства видатного композитора.

Саме з місця поховання митця і розпочались основні урочисті заходи, присвячені Миколі Леонтовичу. Під безсмертну музику «Щедрика» живі квіти до його могили поклали заступник міністра молоді і спорту України Олександр Ярема, очільникми області та Теплицького району.

Після короткого мітингу-реквієму всі учасники урочистостей перейшли на музейну площу, де відбулась церемонія перерізання символічної червоної стрічки. А потім була екскурсія залами музею, яку провела член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України, директор Вінницького обласного краєзнавчого музею Катерина Висоцька.

23 серпня 2016 р.

За високе трудове сумління та активну творчу діяльність учительку Хмільницької ЗОШ I – III ст. № 2, члена Національної спілки краєзнавців України Анжелу Веремій занесено на обласну Дошку пошани.

24 серпня 2016 р.

З нагоди Дня Незалежності в с. Матейків Барського району відбулось відкриття та освячення пам'ятника Тарасові Шевченку.

Автором бронзового погруддя став місцевий уродженець, відомий художник, заслужений діяч мистецтв України Леонтій Гринюк.

Освятит погруддя настоятель місцевої Свято-Покровської церкви отець Володимир.

4 – 5 вересня 2016 р.

У святковій обстановці у Вінниці відзначено день міста, зокрема його 653-ю річницю. У торжествах взяли участь Президент України Петро Порошенко та Прем'єр-Міністр України Володимир Гройсман, які виступили перед присутніми, а також численні гості, мешканці міста, серед яких – чимало краєзнавців. Вулиці та площі міста перетворилися на виставкові та сценічні майданчики. Лунала музика, народні пісні, свої творчі навички демонстрували народні умільці. Так чимало вінничан та гостей зібрала виставка творів народної майстрині-вишивальниці Любові Шаламай – вишитих портретів навідоміших діячів України від витоків Київської Русі до нашого часу, локація «Вінниця традиційна пропонувала майстер-класи з гончарства, вишивки, ткацтва, на імпрровізованій виставці «Вінниця історична» демонструвалися листівки з давніми краєвидами міста над Бугом. Було представлено чимало інших краєзнавчих скарбів краю.

9 вересня 2016 р.

З ініціативи Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, Союзу вірмен України, обласної організації «Вірменська діаспора Вінниччини» на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Вірмени Поділля. Історія і сучасність».

Її учасників теплим словом привітали голова Вірменської єпархії Вірменської автокефальної церкви єпископ Маркос Оганесян, проректор з наукової роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського професор Алла Коломієць, виконавчий директор Спілки вірмен України Давид Мкртчян, начальник управління у справах релігії та національних меншин Вінницької облдержадміністрації Ігор Салецький, голова обласної організації «Вірменська діаспора Вінниччини» Самвел

Стоян, директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, професор Лев Баженов, член-кореспондент Української академії історичних наук, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, керівник Вінницької філії Центру дослідження Поділля, професор Сергій Гальчак.

У доповідях, заявлених на конференцію, науковці обговорили різноманітні аспекти: чинники міграції вірмен на землі України, зокрема, Поділля; пам'ятки матеріальної культури вірменського народу на українських землях (архітектура, скульптура, живопис); духовне життя й світогляд вірменського населення українських міст; історія Вірменської церкви в Україні тощо. Зокрема, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак виступив із доповіддю «Вірменський геноцид, голодомор-геноцид 1932 – 1933 рр. в Україні – паралелі трагедій», члени правління обласної організації НСКУ, Почесні краєзнавці України Костянтин Завальнюк – з доповіддю «Вірмени – жертви радянського політичного терору на Вінниччині», Олександр Роговий – із повідомленням «Шляхи вірмен на Поділлі». Тема виступу вінницького краєзнавця Богдана Романюка «Вірменська національна меншина Східного Поділля в українській, вірменській і польській історіографії XIX – початку XXI століття», його колег Руслана Зелінського – «Поет-початківець Алік Арутюнян та Поділля», Максима Царенка – «Розвиток особової геральдики вірмен Поділля на прикладі родини Бзуні». Кандидат історичних наук Анатолій Лисий виступив із повідомленням «Подольские епархиальные ведомости» про колонізацію вірменами Південно-Західної Росії».

Учасники наукового форуму відвідали музейні експозиції навчального закладу, а також побували на відкритті й освяченні хачкару – вірменського хреста-каменя, який цього дня встановила вірменська громада, щоб вшанувати пам'ять жертв геноциду вірменського народу 1915 – 1922 рр.

Матеріали конференції опубліковано у III – IV-у випусках наукового збірника «Актуальні питання вірменознавства» (*Актуальні питання вірменознавства. – Випуск III – IV / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Вірмени України: на зламі століть»*, присвяченої 400-річчю першої документальної згадки

про вірмен Язловця (Київ, 11 грудня 2015 р.); Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Вірмени Поділля: історія і сучасність», присвяченої 225-й річниці спорудження Вірменської церкви в Могилів-Подільському (Вінниця, 9 вересня 2016 р.) / Редколегія: Д. А. Давтян (голова), С. Д. Гальчак (співголова) та ін. Наук. редактори: Л. В. Баженов, С. С. Каразов та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 272 с.).

9 – 10 вересня 2016 р.

У Бару відбулася IV Міжнародна науково-практична конференція «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку», присвячена 615-й річниці першої документальної згадки про місто Ров, 475-й річниці з часу надання місту Бару магдебурзького права та 150-річчю з дня народження М. С. Грушевського, співорганізаторами якої стали члени правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України кандидат історичних наук О. А. Бакалець та директор Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва, заслужений працівник культури України Н. І. Морозова. До складу оргкомітету конференції увійшли також голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак, професори Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського Ю. А. Зінько, І. М. Романюк.

Учасники науково-краєзнавчого форуму виступили із 39-а доповідями та повідомленнями, у тому числі дослідники малої батьківщини із Вінниччини: О. А. Бакалець, О. В. Пінкасеви́ч (м. Дунаївці), В. О. Шапринський («Монети Подільського князівства кінця XIV ст. – часу правління Костянтина Коріатовича: топографія знахідок»), А. К. Лисий, Ю. Л. Маліновський («До питання про барську поліцію зразка 1843 року»), М. П. Йолтуховський («Між небуттям і радістю надій (з історії медицини в Барському краї)»), І. М. Романюк («Вінниччина в житті і діяльності Михайла Грушевського»), Н. І. Морозова («Прижиттєві видання творів М. С. Грушевського у фонді Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва»), І. А. Зелененька («Анатолій Подолінний і літературна школа Східного Поділля, Барської землі зокрема (у спектрі традицій Михайла Ко-

цюбинського та Василя Стуса)». Працювали чотири секції: «Барська земля Поділля як об'єкт міждисциплінарних досліджень та суб'єкт інтеграції у євроатлантичний простір»; «Місто Ров в соціокультурному розвитку Великого князівства Литовського і Королівства Польського та історичної пам'яті сучасної Барської землі Поділля. Надання міській громаді Бару магдебурзького права – історична подія Барської землі Поділля як похідної західноєвропейської культури та Новоевропейської цивілізації»; «Михайло Грушевський – видатний державний, політичний і громадський діяч, організатор української науки – дослідник історії і культури України та Барської землі Поділля»; «Королева Бона Сфорца д'Арагона – нащадок досягнень італійської міської культури епохи Ренесансу та стратег утворення територіально-адміністративних об'єднань. Європейські практики демократизації суспільства та децентралізації влади для формування усталених спроможних територіальних об'єднань Барського краю Поділля».

За результатами конференції видано науковий збірник (*«Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку» (ред. колегія: М. Ф. Дмитрієнко (голова), М. М. Мосунов (співголова), О. А. Бакалець (відповід. редактор), А. І. Сторожук (відповід. секретар) та ін. – Бар: БРТ, 2016. – 248 с.)*).

15 вересня 2016 р.

З нагоди 150-річчя від дня народження видатного мікробіолога, епідеміолога, президента Всеукраїнської академії наук у 1928 – 1929 рр. Данила Кириловича Заболотного, уродженця с. Чоботарки (нині с. Заболотне Крижопільського району) на його малій батьківщині відбулися ювілейні урочистості. Розпочалися вони в меморіальному музеї науковця, в якому збережено особисті речі академіка, рукописи, книги, фото. Поруч із музеєм – могили Данила Заболотного та його дружини Людмили Радецької. З 1985 р. музей є підрозділом Інституту мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України.

В урочистостях взяли участь заступник голови обласної ради Олександр Кучер, народний депутат Україна Григорій Заболотний, директор Інституту мікробіології Валентин Підгорський, науковці,

численний загін краєзнавців, а також родичі та нащадки академіка з Вінниці, Одеси, Києва, США та Вірменії. Присутні поклали квіти до могили подружжя Заболотних, після чого у Крижополі відбулась наукова конференція, присвячена діяльності академіка.

16 вересня 2016 р.

У залі засідань Чечельницької райдержадміністрації відбулася презентація книги уродженця Чечельниччини, доктора історичних наук, наукового співробітника Інституту української археографії і джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України Сергія Васильовича Таранця «Історія села Куренівка. Кінець XVII – початок XXI століття».

У книзі висвітлено історію малої батьківщини С. В. Таранця – с. Куренівки Чечельницького району Вінницької області. Досліджено основні віхи розвитку цього населеного пункту: заснування, адміністративно-територіальне підпорядкування, чисельність населення. Акцентовано увагу також на освіті, культурі, релігії, обрядах і народній творчості його жителів.

На глибоку науковість презентованої праці звернули увагу присутніх голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук Сергій Гальчак, члени правління обласної організації НСКУ Катерина Висоцька, Федір Шевчук, член Національної спілки краєзнавців України Григорій Погончик, заступник директора з наукової роботи Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва Поліна Цимбалюк, які взяли участь у презентації.

Слова вдячності на адресу автора лунали з уст заступника голови райдержадміністрації Ольги Бееседи, численних земляків науковця.

16 вересня 2016 р.

У Вінниці за участю міського голови Сергія Моргунова, філателістів, краєзнавців міста відбулося урочисте відкриття музею української марки ім. Якова Балабана.

Музей створено на базі колекції, що збиралася в Нью-Йорку українським емігрантом Олександром Балабаном – сином сотника армії УНР, уродженця Вінниччини (с. Писарівка-Волоська біля Ямполя) Якова Балабана. Колекція містить марки, так чи інакше пов'язані з Україною. Зокрема, до експозиції увійшли унікальні зразки української поштової марки, марки різних історичних періодів – революційних 20-х, передвоєнних 40-х років, листи зі штемпелями 1918 р., марки ЗУНР за три крони, сучасні блоки тощо. Також експозиція має мініатюри з лімітованих колекцій, які на сьогодні існують лише в кількох екземплярах у світі.

Символічну стрічку перерізали Сергій Моргунов та меценат Олександр Балабан.

20 вересня 2016 р.

У Хмельницькій районній бібліотеці для дорослих у рамках святкування дня міста відбулася презентація книги члена Національної спілки краєзнавців України хмельничанки Анжели Веремій «Вулиці мого міста». Праця має анциклопедичний характер і містить ґрунтовні дані про кожну вулицю «радонової столиці України», у тому числі легенди, народні перекази, ретельно зібрані авторкою.

З новим творчим досягненням дослідницю тепло привітали присутні на презентації Хмельницький міський голова Сергій Редчик, заступник голови Хмельницької районної ради Анатолій Войцешук, заступник голови райдержадміністрації Микола Чикотун, автор вступної статті до книги, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, член правління обласного осередку НСКУ, Почесний краєзнавець України Микола Дорош, заслужений журналіст України, голова обласної організації Національної спілки журналістів України Василь Паламарчук, член Національної спілки краєзнавців України, фотохудожник Микола Загордній, книговидавець Ігор Балюк, численні земляки. Вони щиро і щиро побажали Анжелі Анатоліївній нових творчих звершень.

22 вересня 2016 р.

У м. Хмельницькому відбулася I-а Міжнародна наукова історико-краєзнавча конференція «Місто Хмельницький в контексті історії України», присвячена 585-й річниці першої писемної згадки про м. Хмельницький та 450-річчю надання Плоскирову магдебурзького права. У її роботі взяла участь група вінницьких науковців, які виступили із доповідями та повідомленнями: голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук Сергій Гальчак («Пропанадистські зусилля гітлерівських окупантів на початковому етапі вивезення цивільного населення Поділля на нацистську каторгу»), кандидат історичних наук, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Костянтин Завальнюк («Петро Куцяк (Сава Чалий): метаморфози української душі»), кандидати історичних наук Олександр Вітюк, Тимофій Герасимов («Місто Проскурів у 1915 р.: сторінки повсякденної історії (за матеріалами періодичної преси Правобережної України)»), Валерій Кононенко («Демографічна характеристики єврейського населення Хмельниччини у 1950 – 1960-х роках ХХ століття»), Олександр Кравчук («Подільяни-емігранти в Чехословаччині у 1920-х – 1930-х рр.»).

23 вересня 2016 р.

У Михайлівському лісі (с. Михайлівка Гайсинського району) зусиллями краєзнавців області та району відкрито Меморіал партизанської слави. На його території обладнано партизанську землянку-музей, що відображає побут партизанів, альтанку, автобіографічні стенди, присвячені партизанам та підпільникам, меморіальний знак «Вічна слава партизанам-підпільникам 1941 – 44 рр.»

Відкрити комплекс було доручено доньці партизана Дмитра Коваля Мілі Костеренко, онучці командира партизанського загону Івана Калашника Світлані Володимирівній, сину партизана Петра Артемова Віктору Петровичу.

Присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять партизанів-підпільників, які захищали подільську землю.

28 - 29 вересня 2016 р.

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція «Михайло Грушевський і Вінниччина: до 150-річчя від дня народження». Її програма включала два пленарних засідання 28 вересня, під час яких заслухано виступи істориків, краєзнавців, провідних науковців.

Вступним словом відкрила конференцію директор музею, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Катерина Висоцька.

Відкриваючи перше пленарне засідання, із доповіддю «М. Грушевський і Вінниччина» виступив доктор історичних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського Іван Романюк. Були також заслухані доповіді кандидата історичних наук, доцента Вінницького держпедуніверситету Сергія Лапшина «Дослідження М. Грушевським проблем функціонування Гетьманського уряду», їхніх колег, кандидатів історичних наук Віталія Тучинського «Події національно-визвольної революції під проводом Богдана Хмельницького у працях М. Грушевського», Анатолія Войнаровського «Організація історичних видань у другій половині 1920-х років М. Грушевським в УСРР», Олександра Кравчука «Спогади Віктора Приходька про діяльність Михайла Грушевського у період Української революції», члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України Костянтина Завальнюка «Документи Державного архіву Вінницької області про Михайла Сергійовича Грушевського». Почесний краєзнавець України, завідувач архівним відділом Липовецької райдержадміністрації Олександр Роговий виступив із доповіддю «Василь Химерник – соратник Грушевського», доцент, заступник директора культурно-мистецького і просвітницького центру Вінницького національного технічного університету Леонід Філонов – «Вінниця – тимчасова столиця УНР». Тема виступу голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, члена-кореспондента Української академії історичних наук, доктора історичних наук, професора Сергія Гальчака – «Краєзнавство Вінниччини в період діяльності Центральної Ради».

У рамках другого пленарного засідання було заслухано доповіді доктора історичних наук, професора Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського Ольги Коляструк «Михайло Грушевський і академічна спільнота: складності стосунків у концепції інтересів (1920-ті рр.)», кандидата історичних наук, доцента Вінницького національного медичного університету ім. М. Пирогова Світлани Трухманової «Михайло Грушевський – історик, соціолог з подільським корінням», кандидата історичних наук, викладача Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу Анатолія Лисого «Церкви, релігійні організації та процеси в часи Гетьманату», членів правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців директора Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. Тімірязєва Наталії Морозової «Прижиттєві видання Михайла Грушевського у фондах бібліотеки», директора обласного краєзнавчого музею Катерини Висоцької «Вшанування пам'яті Михайла Грушевського на Вінничині» та ін.

Під час роботи конференції експонувались виставки з фондів Вінницького обласного краєзнавчого музею «Зброя XVII – поч. XX ст. у колекції музею» та Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва «Наукові розвідки про перебування Михайла Грушевського на Поділлі».

29 вересня учасники конференції відвідали музей М. С. Грушевського у с. Сестринівка Козятинського району, взяли участь у V обласному фестивалі-конкурсі музейних міні-експозицій «Віхи державотворення на Вінничині», що проходив у с. Сестринівці на базі музею. Разом із очільниками області та Козятинського району вони вшанували видатного українського історика, вченого, громадсько-політичного діяча, Голову Центральної Ради.

6 жовтня 2016 р.

У Вінниці на базі обласного центру туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій відбувся семінар-практикум «Краєзнавча і музейна робота навчальних закладів як пріоритетні напрями патріотичного виховання дітей та молоді».

На заході були представлені 22 областей. Учасниками семінару стали завідувачі відділами краєзнавства та методисти, відпові-

дальні за організацію краєзнавчої роботи в обласних центрах туризму і краєзнавства учнівської молоді. Директор Вінницького обласного центру туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій Лідія Юхневич говорила про стан дитячо-юнацького туризму та краєзнавства на Вінниччині. Член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Державного архіву Вінницької області Юрій Легун, який взяв участь у роботі семінару-практикуму, окреслив актуальність і перспективи подальших краєзнавчих досліджень у регіоні, створенні туристичної привабливості області.

Було заслухано доповіді інших учасників семінару, в яких порушено низку інших актуальних проблем.

7 – 8 жовтня 2016 р.

На базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відбулася XXVII Всеукраїнська Вінницька наукова історико-краєзнавча конференція.

Відкриваючи її, учасників науково-краєзнавчого форуму привітали проректор з наукової роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор А. М. Коломієць, заступник директора департаменту інформаційної діяльності і комунікацій з громадськістю Вінницької обласної державної адміністрації, декан факультету історії, етнології і права ВДПУ ім. М. Коцюбинського, кандидат історичних наук, професор Ю. А. Зінько.

На пленарному засіданні було заслухано низку доповідей вінницьких науковців: доктора історичних наук, професора І. М. Романюка «Видатний подолянин Данило Заболотний: віхи життєвого шляху та наукових здобутків (до 150-річчя з дня народження)», доктора історичних наук, доцента Т. Р. Кароєвої «Спроба обґрунтування Брацлавщини / Вінниччини у контексті теорії фронтиру», кандидата історичних наук, доцента Ю. С. Степанчука «Богдан Хмельницький у історико-краєзнавчих публікаціях викладачів факультету історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (до 25-річчя створення кафедри історії та культури України)», голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки крає-

знавців України, доктора історичних наук, професора С. Д. Гальчака «Краєзнавство Вінниччини в період «горбачовської» перебудови», членів правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, кандидата історичних наук, Почесного краєзнавця України В. П. Рекрута «Літинський повітовий комісар Іван Кирилович Бачинський (1885 – 1919)», Почесного краєзнавця України О. І. Рогового «Битва при Романовому Хуторі 20 – 22 жовтня 1919 року», Почесного краєзнавця України В. В. Войтовича «Володимир Колесник – дослідник історії Поділля», доктора географічних наук, професора А. В. Гудзевича «Особливості перейменування та проблема унормування географічних назв на Вінниччині у процесі «декомунізації», студентки магістратури К. С. Бондар «Проблема децентралізації та стратегія розвитку «Вінниця – 2020».

Працювали секції «Джерела та наукові дослідження Подільського регіону», «Археологія, етнологія та давня історія краю», «У добу середньовіччя та нового часу», «Новітній період в історії Вінниччини», «Дослідники історії краю».

У рамках роботи конференції відбулася презентація книг члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України М. Н. Дороша, краєзнавця В. Федоришина, заслуженого журналіста України В. М. Паламарчука «Летять лелеки в рідні Маркуші», краєзнавця-священослужителя А. В. Сварчевського «Подольський патерик ХХ века. Краткие жизнеописания новомучеников, исповедников и подвижников благочестия земли Подольской», монографічного видання кандидата історичних наук, доцента Вінницького національного медичного університету ім. М. Пирогова С. Л. Трухманової «Соціокультурні та політичні процеси в містах Східного Поділля у 1920-х – на початку 1930-х рр.», а також перегляд документального фільму «Валентин Отамановський – дослідник історії Поділля» (режисер Леонід Філонов).

За матеріалами конференції видано науковий збірник «Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження» (*Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. Матеріали XXVII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції 7 – 8 жовтня 2016 р. / Ред. колегія: Ю. А. Зінько (відповід. редактор), А. В. Войнаровський (відповід. секретар), А. І. Безуглий, К. І.*

Висоцька, С. Д. Гальчак, С. О. Гусєв та ін. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. – 510 с.).

12 – 13 жовтня 2016 р.

На базі Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського відбулася Друга Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку», в якій взяли участь науковці провідних інституцій багатьох областей України.

На ній прозвучала також низка доповідей науково-краєзнавчого характеру, зокрема, заступника генерального директора з наукової роботи Львівської ННБ України ім. В. Стефаника, директора Науково-дослідного інституту пресознавства, доктора наук із соціальних комунікацій, професора Л. В. Сніцарчук «Щоб пам'ять минулих днів не пропала...»: спогади учасників національно-визвольних змагань у корпусі публікацій «Літопису Червоної Калини» (1929 – 1939)», голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктора історичних наук, професора кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського С. Д. Гальчака «Журналісти Вінниччини – Шевченківські лауреати», кандидата наук із соціальних комунікацій, доцента кафедри соціальних комунікацій Херсонського державного університету Н. В. Орлової «Жанрове розмаїття публікацій херсонської окупаційної газети «Голос Дніпра» (1941 – 1944 рр.)», кандидата філологічних наук, доцента кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю В. М. Каленича «Етнокультурна тематика у вінницькій періодиці», аспірантки кафедри журналістики Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича Ю. Г. Мельничук «Діяльність католицької церкви на сторінках газети «Буковина» періоду Австро-Угорської імперії», доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри історії журналістики Інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка Н. М. Сидоренко «Інформаційний потенціал етнічної преси України на межі ХХ – ХХІ ст.», кандидата філологічних наук, професора кафедри журналістики Полтавського національного університету ім. В. Короленка С. В. Семенко

«Публіцистичні виступи Олени Пчілки про роль церкви та релігійних діячів у національному житті українців».

13 жовтня 2016 р.

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбулося відкриття виставки «Саксонське зеркало» і магдебурзьке право – основи для Європи». Еспонати для неї безкоштовно надав Центр політичної освіти землі Саксонія-Ангальт (Федеративна Республіка Німеччини). Історична виставка демонструвалася у містах Німеччини, торік – у Бельгії, Республіці Білорусь, а влітку цього року започаткована в Україні. Спершу її експозиції відкрито в Києві, потім у Переяславі-Хмельницькому, тепер – у Вінниці, на завершення – у Львові.

Як зазначила на відкритті виставки директор музею, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Катерина Висоцька, за дослідженням сучасних істориків та лінгвістів головні витоки магдебурзького права сягають сучасної землі Саксонія-Ангальт. Саме тому місто Магдебург представлене на виставці як столиця європейської правової культури середньовіччя та раннього нового часу. Матеріали розповідають про джерела, історичні пам'ятки, наукові роботи, пов'язані з батьківщиною походження магдебурії. У центрі експозиції – постать Ейке фон Репкова, автора «Саксонського зеркала» (збірника правових норм). Мета виставки, насамперед, просвітницька. Вона покликана поєднати культурну історію Європи з історією України, бо сучасна Європа – це не тільки Євросоюз, а й культурний простір, який з часів середньовіччя був, можна сказати, спільним з Україною. Не забуваймо, що чимало тодішніх міст і містечок, зокрема, Вінниччини мали магдебурзьке право...

14 жовтня 2016 р.

У Вінниці на фасаді будинку, що на вул. Соборній, 43, встановлено меморіальну дошку на честь навчальної команди Української Галицької Армії. З 20 серпня по 31 грудня 1919 року саме в цій будівлі розташовувався Генштаб Збройних Сил Західно-Украї-

їнської Народної Республіки. На той час Вінниця офіційно носила статус столиці Української Народної Республіки.

На освячення меморіальної дошки до Вінниці завітав глава Української греко-католицької церкви патріарх Святослав.

Ініціатором встановлення дошки виступило «Вінницьке історичне товариство» (керівник: історик і краєзнавець Олександр Федоришин).

21 жовтня 2016 р.

З ініціативи голови правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергія Гальчака та члена правління Вінницького обласного осередку НСКУ, Почесного краєзнавця України Валерія Войтовича у Мурованих Курилівцях проведено Першу Мурованокуриловецьку науково-краєзнавчу конференцію. Її організаторами виступили Мурованокуриловецька районна державна адміністрація, Мурованокуриловецька районна рада, Вінницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України, Вінницька філія Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, Вінницький державний педагогічний університет (факультет історії, етнології і права, факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха, природничо-географічний факультет). У її роботі взяли участь сім докторів та двадцять один кандидат наук, шість Почесних краєзнавців України, краєзнавчий актив району, науковці Вінниці, Києва, Хмельницького, Кам'янця-Подільського, Львова.

Відкрив конференцію привітанням від Голови Національної спілки краєзнавців України Олександра Ресента голова правління Вінницької обласної організації НСКУ Сергій Гальчак.

Учасників науково-краєзнавчого форуму привітали також голова Мурованокуриловецької райдержадміністрації Сергій Ладан, уродженець Мурованокуриловеччини, голова Вінницького обкому профспілки працівників агропромислового комплексу Степан Нешик, директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському університеті імені Івана Огієнка, доктор історичних наук, професор Лев Ба-

женов, який також вручив групі учасників конференції Почесні грамоти та грамоти Центру дослідження історії Поділля.

На пленарних засіданнях заслухано низку доповідей та повідомлень: академіка Української академії історичних наук, заслуженого працівника освіти України Лева Баженова «Мурованокуриловеччина в дослідженнях науковців та краєзнавців XIX – початку XX ст.»; доктора історичних наук, професора Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» Святослава Терського «Давньоруські городища Вінницького Придністров'я: стан та перспективи дослідження»; доктора географічних наук, професора, завідувача кафедри географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, заслуженого діяча науки і техніки України Григорія Денисика «Пригірські ознаки природи Середнього Придністров'я»; доктора історичних наук, професора Олександра Григоренка (м. Хмельницький) «Село Долиняни – мала батьківщина сучасного вченого академіка В. Б. Рудницького»; доктора історичних наук, професора кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, члена-кореспондента Української академії історичних наук, керівника Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, заслуженого працівника культури України, Почесного краєзнавця України Сергія Гальчака «Жіноче обличчя війни: мурованокурилівчанки на захисті Вітчизни (1941 – 1945)»; кандидата економічних наук, першого заступника голови Мурованокуриловецької райдержадміністрації Івана Гончара «Особливості розвитку Мурованокуриловецького району в умовах Вінницького Придністров'я»; кандидата історичних наук, доцента кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету Олени Зінько «Феномен «української душі» художника з села Ягідне (Калівка) Мурованокуриловецького району Федора Коновалюка»; кандидата історичних наук, члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України Костянтина Завальнюка «Повстанський загін Євгена та Григорія Овчаруків (1920 – 1928 рр.)»; кандидата історичних наук, доцента кафедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету імені

Михайла Коцюбинського Віталія Тучинського «В. В. Ставнюк – уродженець Мурованокуриловецького краю, відомий дослідник античного світу»; кандидата історичних наук, провідного наукового співробітника Хмельницького обласного краєзнавчого музею Сергія Єсюніна «Місто Вербовець у XIX – на початку XX ст.»; члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України Олександра Рогового «Козацька Мурованокуриловеччина або козаки на Мурованокуриловеччині»; кандидата історичних наук, доцента, викладача Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу Анатолія Лисого «Незабута трагедія», кандидата юридичних наук Йосипа Осецького (м. Хмельницький) «Розселення і заняття доісторичних спільнот на землях Мурованокуриловецького району у XI – III тис. до н. е.: дані системного аналізу»; завідувачки навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля факультету історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Тетяни Пірус «Топоніміка населених пунктів Мурованокуриловецького району Вінницької області (за матеріалами рукописного фонду навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського)»; голови Вінницького церковно-історичного комітету, церковнослужителя Анатолія Сварчевського «Невідомі святі Куриловеччини»; члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, викладача історії Могилів-Подільського монтажно-економічного коледжу, Почесного краєзнавця України Валерія Войтовича «Микола Олійниченко – художник та громадський діяч»; краєзнавця, викладача-методиста Могилів-Подільського технолого-економічного коледжу Вінницького аграрного університету Альони Кордонської «Журавка з Подільського краю (життя та творчість Ганни Чубач)»; бібліотекаря бібліотеки-філії с. Обухів Мурованокуриловецького району Оксани Безпрозваної «Топоніміка села Обухів Мурованокуриловецького району Вінницької області»; краєзнавця (с. Снітків Мурованокуриловецького району) Володимира Ревуцького «З історії села Михайлівці» та ін.

Працювали чотири секції: «Історія, природа регіону: пам'ятки, джерела, наукові дослідження», «Край у добу нового та новітнього

часу», «Відомі постаті Мурованокурилівеччини», «Релігійне життя, етнологія, топоніміка, народні промисли краю».

Учасники конференції здійснили також екскурсію у старовинний палац Станіслава Комара – архітектурну та історичну пам'ятку Мурованих Курилівців, розташований біля нього пейзажний парк.

За матеріалами конференції видано науковий збірник *(Перша Мурованокурилівецька науково-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 21 – 22 жовтня 2016 р., смт Муровані Курилівці – Вінниця / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова редколегії), Л. В. Баженов (співголова редколегії), Ю. А. Зінько (співголова редколегії), В. В. Войтович (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 468 с.)*.

25 – 26 жовтня 2016 р.

На базі Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва відбулася V Міжнародна науково-практична конференція «Усноісторичні дослідження: сучасні тенденції, напрямки та перспективи». Її організаторами стали управління культури і мистецтв Вінницької обласної державної адміністрації, Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва, кафедра філософії, соціально-політичних дисциплін та етнології факультету історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, Державний архів Вінницької області, комунальний вищий навчальний заклад «Вінницька академія неперервної освіти», обласна організація Національної спілки краєзнавців України, громадська організація «Вінницьке історичне товариство», громадська організація «Асоціація бібліотек Вінниччини».

Відкрила конференцію доповіддю «Усноісторичні дослідження – важлива складова діяльності бібліотеки» член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва, заслужений працівник культури України Наталія Морозова. Вона також привітала учасників науково-краєзнавчого форуму з початком роботи.

Із привітанням від імені Голови Національної спілки краєзнавців України виступив керівник Вінницького обласного краєзнавчого осередку Сергій Гальчак.

Із привітаннями виступили також доктор історичних наук, професор, зав. кафедри історії та культури України факультету історії, етнології і права ВДПУ імені Михайла Коцюбинського Ольга Коляструк, доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри методики філологічних дисциплін і стилістики української мови факультету філології і журналістики цього ж вузу Ольга Куцевол та ін.

Учасники конференції у своїх наукових доповідях та повідомленнях поділилися напрацюваннями останніх років за напрямками:

- Історичний гранд-наратив М. С. Грушевського у сприйнятті сучасного українця: пам'ять, міфи, реалії та прагнення;
- Радянська повсякденність другої половини ХХ століття;
- Революція гідності: свідчення учасників та очевидців подій;
- Військовий синдром: війна очима дитини (Друга світова війна, АТО).

Із доповідями та повідомленнями, зокрема, виступили доктор історичних наук, професор, ректор КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» Степан Дровозюк («Звинувачений у «психологізмі» М. Грушевський під «пресом» більшовизму (20 – 30 рр. ХХ ст.)»), стипендіат Інституту міжнародних відносин Вроцлавського університету, студент юридичного та філософського (відділення політології) факультетів Київського національного університету імені Тараса Шевченка Віктор Мельник («Політична антропологія скифо-сарматського міфу як наратив української ідентичності від Михайла Грушевського до Ореста Субтельного»), завідувач Центру дослідження історії освіти Поділля Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії Віктор Адамський («Михайло Грушевський в оцінках сучасників у кам'янецький період діяльності»), член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України Олександр Роговий («Василь Химерик – соратник Михайла Грушевського»), кандидат історичних наук, член робочої групи проекту «Майдан: усна історія», головний спеціаліст Українського інституту національної пам'яті (м. Київ) Тетяна Привалко («Усні свідчення митців про події Революції гідності: науково-популярний метод опрацю-

вання джерел»), журналістка Леся Леськів (м. Немирів Вінницької області) («Революція гідності. Спогади»), працівник Барської міської ради Сергій Мірчук («Події Євромайдану в місті Бар крізь призму спогадів учасника А. Цищорського»), студентка факультету історії, етнології і права ВДПУ імені Михайла Коцюбинського Інна Ковалишена («Студентська молодь про Революцію гідності»), кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса Михайло Жилін («Українсько-російська війна і можливості усної історії»), доктор історичних наук, професор кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, почесний краєзнавець України Сергій Гальчак («Без «батьківської турботи»»), директор Тульчинської ЦБС Віра Вігуржинська («Дорога смерті – дорога життя»: свідчення в'язнів Печерського табору «Мертва петля»»), доктор історичних наук, професор, зав. кафедри історії та культури України факультету історії, етнології і права ВДПУ імені Михайла Коцюбинського Ольга Коляструк («Усноісторичний наратив про радянську повсякденність: особливості пам'ятання і відтворення минулого»), представник Фонду «Добра Воля» із Кракова (Польща), член Польського Товариства Усної Історії Аліна Добошевська («Коли Сталін помер... Українські жінки п'ятдесятих років»), бібліотекар Іванівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Калинівського району Людмила Бадрак («Втрачені сторінки історії: свідчення жителів с. Іванів Калинівського району про долю єврейського населення»), учений секретар Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, заслужений працівник культури України Поліна Цимбалюк («Стукає пам'ять у серце...: Друга світова у спогадах дітей війни – мешканок Вінницької області»), бібліограф Могилів-Подільської районної бібліотеки Оксана Калашнікова («Військовий синдром: війна очима дитини»), кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» Людмила Матохнюк («Психологічні особливості емоційних переживань у військово-службовців – чоловіків і жінок») та ін.

Крім пленарних та секційних занять проведено майстер-клас «Усна історія: від теорії до практики» (істориком, головою громад-

ської організації «Зерна» Оксаною Романюк), презентацію низки книг вінницьких науковців, краєзнавців, гостей конференції.

У залах бібліотеки відкрито тематичні виставки «Усна історія та дослідження пам'яті», «Усна історія як джерело пізнання минулого».

2 листопада 2016 р.

У Хмельницькій районній бібліотеці для дорослих відбулася презентація книги члена правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, Почесного краєзнавця України Миколи Дороша «У барвах прапора Вкраїни моя Хмельниччина цвіте».

Високо оцінили черговий творчий доробок автора заступник голови Хмельницької райдержадміністрації Микола Чикотун, заступник голови Хмельницької районної ради Анатолій Войцешук, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, заслужений журналіст України, краєзнавець Василь Паламарчук, член Національної спілки краєзнавців України Анжела Веремій та ін.

8 листопада 2016 р.

Важливою подією в житті села Курилівка Хмельницького району та його жителів стала презентація книги місцевої 81-річної вчительки історії та краєзнавця Світлани Бондар «Сповідь перед земляками». Впродовж шістдесяти років збирала вона спогади старожилів, ретельно все занотовуючи. Книга приурочена 400-річчю населеного пункту.

У презентації взяла участь член Національної спілки краєзнавців України Оксана Михайлиця.

15 листопада 2016 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак взяв участь у відкритті в с. Городище Літинського району в місцевій СЗШ I – III ст.

музею історії села. Виступаючи перед присутніми, він подарував музею низку своїх книг краєзнавчої тематики.

У церемонії відкриття музейного закладу також взяли участь і виступили перед присутніми головний спеціаліст відділу освіти Літинської райдержадміністрації Інна Сидоренко, директор школи Володимир Кулижський, колишній очільник навчального закладу Михайло Трусюк, Соснівський сільський голова Світлана Мудріцька, депутат Літинської районної ради Юрій Пухлик та ін.

21 листопада 2016 р.

Краєзнавці Вінниці та області взяли участь у меморіальних заходах, присвячених Дню гідності та свободи. Вони поклали квіти до пам'ятних знаків героїв Небесної сотні, полеглих учасників АТО.

22 листопада 2016 р.

Вийшов друком четвертий випуск літературно-краєзнавчого збірника «Русалка Дністровая», підготовлений вінницькими літераторами та краєзнавцями. Альманах складається із тематичних розділів «Наддністрянщина крізь призму тисячоліть», «Подільська старовина», «Наші літературні пам'ятники», «Портрети видатних діячів. Спогади. Мемуари», «До історії сіл, селищ, містечок краю», «Золоті джерела», «Фольклор та етнографія», «Скарби подільської природи», «Бібліотека «Русарки Дністрової». Серед публікацій краєзнавчої тематики статті Павла Ткачука «Звідкіля пішла ти, земле руська? Волохівська земля з таїни віків (історичні шкідці)», Володимира Колесника «О. С. Афанасьєв-Чужбинський про Могилів-Подільський середини ХІХ століття», Анатолія Бойти «Його ім'я має стояти поруч з ім'ям Шевченка (Михайло Старицький і вінницька Наддністрянщина)», Сергія Гальчака «Снивода – чистіша від сльози», Вадима Вітковського «Борівські цигани або про Сімона і Килину», Дмитра Крохмалюка «Сповідь за порогом батьківського дому» та ін.

23 листопада 2016 р.

Вийшли друком книги Сергія Гальчака «Герої Вінниччини» та «З любов'ю до малої батьківщини». У першій вміщено стислі біографічні довідки про Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, Героїв України – уродженців Вінниччини та тих, хто пов'язав із нею свою долю, яскравих особистей, причетних до важливих сторінок її історії, вінничан – героїв інших країн. У другій – у формі щоденникових записів йдеться про діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, краєзнавців області в 2010 – 2015 рр. Перші примірники книг автор передав у краєзнавчий відділ Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва.

25 листопада 2016 р.

Голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак у Києві взяв участь у роботі пленуму Правління Національної спілки краєзнавців України та XIV Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Українське краєзнавство в соціокультурному просторі: історичні ретроспекції та виклики сучасності», що відбулася в Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова.

26 листопада 2016 р.

Краєзнавці Вінниці та області взяли участь у церемоніальних заходах «Запали свічку», приурочених черговій річниці Голодомору-геноциду 1932 – 1933 рр.

30 листопада 2016 р.

У Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. Тімірязєва відбувся круглий стіл «Референдум 1991 року: історичне значення та реалії сьогодення». Думками з приводу вікопомної дати поділилися голова Вінницької крайової організації Народного Руху України Сергій Свитко, професор комунального вузу «Він-

ницька академія неперервної освіти», доктор історичних наук Олексій Струкевич, член правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, директор Державного архіву Вінницької області, доктор історичних наук Юрій Легун, представник Всеукраїнського культурно-просвітницького товариства «Меморіал» Василь Шпичка, доцент Вінницького національного аграрного університету Петро Слотюк. Вони наголосили на важливості прийнятого українським народом рішення.

6 грудня 2016 р.

На засіданні вченої ради Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, ректор вузу Наталія Лазаренко та декан факультету історії, етнології і права ВДПУ ім. М. Коцюбинського Юрій Зінько вручили білет члена Національної спілки краєзнавців України **Пірус Тетяні Петрівні** – завідувачці навчально-наукової лабораторії з етнології Поділля факультету історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Побажали нових успіхів на ниві краєзнавства.

8 грудня 2016 р.

У Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відбулася презентація книги «Пам'ятки історії та культури Вінницької області. Вінниця», над якою впродовж кількох років працювали 26 авторів, у тому числі голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак, члени правління Юрій Зінько, Юрій Легун, Анатолій Подолінний, науковці вузу Анатолій Войнаровський, Сергій Гусєв, Тетяна Карєєва, Павло Кравченко, Ольга Коляструк, Ігор Мельничук, Віталій Тучинський. У ній йдеться, як наголосила у своєму виступі ректор університету Наталія Лазаренко, про основні археологічні й історичні пам'ятки, твори монументального мистецтва та архітектури, що сьогодні репрезенту-

ють історико-культурну спадщину міста. Інформацію подано не-стандартно – за назвами вулиць...

«Вінниця дуже багата на історію, обравши одну вулицю, ми можемо назвати чимало людей, які жили на ній та мали світове визнання, значення в державній політиці, науковій сфері тощо. Ми відшуковували історії людей, хтось із них все життя провів у Вінниці, хтось – лише якийсь період. Досліджувати було доволі складно, адже місто дуже постраждало в роки воєнних лихоліть, було знищено релігійні пам'ятки, в роки нацистської окупації – пограбовано архіви і музеї», – розповів, виступаючи перед присутніми, доцент кафедри історії та культури України ВДПУ ім. М. Коцюбинського Анатолій Войнаровський.

За словами головного редактора видання, декана факультету історії, етнології і права професора Юрія Зінька, книжка підготовлена дослідницьким колективом науковців та краєзнавців і є результатом проекту пам'яткоохоронної діяльності в межах науково-довідкового видання про нерухомі пам'ятки «Звід пам'яток історії та культури України».

На важливості виходу у світ цієї науково-краєзнавчої праці про Вінницю – один із найдавніших історичних центрів Східного Поділля, історія якої сягає глибини віків, наголошували у своїх виступах заступник Вінницького міського голови Галина Якубович, доктори історичних наук Ольга Коляструк, Ігор Мельничук, Тетяна Кароєва, професор Анатолій Подолинний, краєзнавець Олександр Федоришин та ін.

10 грудня 2016 р.

Згідно визначеної квоти (2 делегати) на засіданні правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України делегатами наступного з'їзду Національної спілки краєзнавців України, що запланований на 23 січня 2017 р., обрано Почесних краєзнавців України професора Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Сергія Гальчака та директора Вінницького обласного краєзнавчого музею Катерину Висоцьку.

КНИГИ КРАЄЗНАВЦІВ ВІННИЧЧИНИ, ВИДАНІ В 2016 РОЦІ

Анжела Веремій. Вулиці мого міста / Анжела Веремій. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 368 с.

Мальовниче подільське місто Хмільник... Щедра, благословенна земля – частина нашої великої Батьківщини. Край, цікавий своєю історією, багатством лісів, полів, цілющим радоном. Та найбільша цінність Хмільника – люди (робітники й інтелігенція, хлібороби й герої України).

У краєзнавчій книзі А. Веремій прагне упорядкувати відомості, зокрема й топонімічні, про вулиці Хмільника, відновити пам'ять про важливі сторінки історії рідного краю.

Книга розрахована на мешканців і гостей Хмільника, педагогів і краєзнавців, школярів і студентів – усіх, кого цікавить історія міста-курорту на щедрій землі Поділля.

Барабанцев В. О., Вітковський В. М. Тисячолітні П'ятничани: історичний нарис / В. О. Барабанцев, В. М. Вітковський / Серія «Село і люди» журналу «Вінницький край». Випуск четвертий. – Вінниця: ТОВ «Видавництво-друкарня ДІЛО», 2016. – 308 с.

П'ятничани – «зелений» і дуже затишний район м. Вінниці, колишнє село Вінницького району, перша письмова згадка про нього зустрічається 1510 року. Але на його місці відоме давніше поселення Ситниця, що існувало вже у першій чверті XI століття, і саме воно дало початок П'ятничанам.

Із селом пов'язані долі багатьох людей, насамперед, графам Грохольським...

У книзі використано матеріали Державного архіву Вінницької області, Вінницького обласного краєзнавчого музею, Вінницького обласного художнього музею, Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва, особистих архівів графів Грохольських та ін.

Вітковський В. М. У затишку борівського лісу. Про село Пилипи Борівські Томашпільського району і його людей: історія і су-

часність / Вадим Вітковський/. Серія «Село і люди» журналу «Вінницький край». – Вінниця: Консоль, 2016. – 174 с.

Вітковський В. М., Ковальчук Г. О. Таємниця схованих могил. Резонансні розслідування / В. М. Вітковський, Г. О. Ковальчук. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К». – 2016. – 208 с.

Ця книга є продовженням попередньої документальної збірки авторів «Таємниці підпільного обкому», виданої 2013 року. Автори продовжують тему резонансних і мало вивчених подій нашого історичного минулого, зокрема, обставин загибелі Лялі Ратушиної і арештів органами МДБ-КДБ жінок – свідків ексгумації окупаційною владою і опізнання жертв НКВД з таємних масових поховань у вінницькому міському парку, а також багато інших.

Гончар А. Г. Витоки або Селище та селищани. Історико-краєзнавчий нарис / Анатолій Гончар. – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2016. – 304 с.; іл.

Це книга про життя-буття села Селища Літинського району та його мешканців з часу заснування (приблизно у середині 14 століття) до сьогодні. Матеріали та фотоілюстрації автор подає за періоду розвитку села, які в ньому відбувалися впродовж багатьох століть. У кожному розділі книги висвітлено історичні, краєзнавчі, економічні та соціальні сторінки, розвиток народних ремесел, культури, освіти тощо.

Видання розраховане на широке коло читачів.

Геннадій Суверток. Ми – тиверці!: Історико-публіцистичний нарис / Геннадій Суверток. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 112 с.

Книга краєзнавчої публіцистики висвітлює сторінки історії серцевинного куточка українського Поділля – Тиврівщини, малої батьківщини для нащадків легендарних тиверців, і закликає замислитися кожного українця не тільки над власним родоводом, але й над долею Батьківщини великої, якою для всіх нас є Україна.

Видання призначене для дослідників історії, краєзнавців, творчої інтелігенції, але, передусім, для юні.

Давнє і дивне Поділля / Автори-упорядники: Сергєєва О. В., Смолінська В. П. – Вінниця: ФОП Корзун Д. О., 2016. – 34 с.

Завальнюк К. В., Єсюнін С. М. Люди і боги давньої Франції / Науково-популярне видання / Костянтин Завальнюк, Сергій Єсюнін. – Вінниця – Хмельницький: ПП Мельник, 2016. – 204 с.

У книзі розповідається про загадки історії стародавньої Франції: знання і технології, що випереджали свій час, загадкові наскельні малюнки, грандіозні мегалітичні споруди, таємниці пірамід, неймовірні знання друїдів, альбігойців, тамплієрів, розенкрейцерів, спостереження НЛО від доби палеоліту до випадку в Алансоні 1790 р., визначних контактерів (Ж. д'Арк, М. Нострадамус, С. де Бержерак, граф Сен-Жермен, Наполеон I та ін.), українсько-французькі історичні зв'язки тощо.

З любов'ю до малої батьківщини: діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України (2010 – 2015 рр.) (Записки з щоденника) / Автор-упорядник С. Д. Гальчак. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 284 с.; іл. 48.

У книзі йдеться про діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, краєзнавців області в 2010 – 2015 рр.

Для широкого кола читачів.

Кобзарські щоденники Володимира Перепелюка: 1967 – 1974 рр. / Упоряд. Г. Л. Волошенюк. – Вінниця: ПП Балюк, 2016. – 376 с.

Микола Дорош. Вулиця до маминої хати. Уланівщина / Микола Дорош. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 108 с.

Як наголошує автор, історію вулиць свого села чи міста треба знати всім. З цієї історії починається пізнання Батьківщини. З маленьких потічків утворюється велика ріка... Історія останнім часом переглядається. Вона була наскрізь понівечена та свідомо перекручена. Це робилося зумисне, щоби убити правду, стерти пам'ять народу, не залишити справжнього народного багатства майбутнім поколінням, щоби ми не знали, чиї ми діти, якого ми роду і племені, які у нас національні корені.

У зв'язку з декомунізацією українського суспільства у книзі розповідається про назви вулиць великої Уланівської територіальної громади. Подано також короткі повідомлення із витоків поселень Уланівщини.

Микола Дорош. У барвах прапора України моя Хмільниччина цвіте. Топоніміка / Микола Дорош. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 312 с.

На основі багаторічного збору документів, матеріалів, свідчень старожилів автор книги до ювілейної дати України – 25 річниці Незалежності – розповідає про мальовничі і багаті на історичні події поселення Хмільницької землі Вінниччини.

Михайло Грушевський і Вінниччина: до 150-річчя від дня народження (29.09.1866 – 24.11.1934): бібліографічний покажчик / Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена; вступ. ст.: І. М. Романюк, О. А. Бакалець; ред. С. В. Лавренюк; відповід. за випуск Н. І. Морозова. – Вінниця, 2016. – 132 с.

Бібліографічний покажчик містить матеріали про різноаспектні зв'язки Михайла Сергійовича Грушевського, видатного українського державного та політичного діяча, Голови Центральної Ради Української Народної Республіки, історика і організатора української науки, з нашим краєм та шанування його пам'яті на Вінниччині.

Видання розраховане на різні категорії: науковців, громадсько-політичних діячів, викладачів, студентів, краєзнавців, працівників культури та всіх, хто цікавиться історією України, її видатними діячами, вкладом вінничан у грушевськіану.

Михайло Ніжинський. Голодьки – прадавня колиска моя. Виток, документи, нариси з історії / Михайло Ніжинський. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 128 с.

У книзі відтворено сторінки історії давнього і мальовничого поселення, що у Хмільницькому районі Вінниччини. Побудована вона на документальних матеріалах, спогадах старожилів.

Нагребецький А. Н. Конатківці – єдине село на планеті / Анатолій Нагребецький. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 496 с.

Книга ця про чудове мальовниче село, що між Шаргородом і Лущинцем, про людей, про давнє і теперішнє минуле, про нелегкі роки, які пережило воно за своє надто довге існування, про його історію.

В книзі органічно поєднані історичні, статистичні, архівні та авторські джерела з використанням матеріалів із сімейних архівів старожилів села.

Пам'ятки історії та культури Вінницької області. Вінниця / ред. кол. тому Зводу пам'яток іст. та культ. України у Вінницькій обл.: Ю. А. Зінько (гол. ред.), С. М. Василюк (заст. гол. ред.), К. І. Висоцька [та ін.]; автор. колектив: А. В. Войнаровський, С. Д. Гальчак, С. О. Гусев [та ін.]; упоряд.: Ю. А. Зінько, А. М. Подолінний. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 224 с.; 48 с.: фото. іл.

У виданні поданий матеріал про основні пам'ятки археології, історії, архітектури та містобудування, монументального мистецтва Вінниці. Інформація організована за назвами вулиць міста. Праця є складовою роботи над Зводом пам'яток історії та культури України у Вінницькій області.

Для науковців, освітян, працівників культури, краєзнавців, працівників у галузі туризму, всіх, хто цікавиться і досліджує історію Подільського краю.

Переможці. Вінницька область / Гол. редколегія: Івасюк І. Д. (голова), Качур О. В. (заст. голови), Харчук В. Є. (відп. секретар), Бранько Я. А., Василюк С. М., Висоцька К. М., Гальчак С. Д., Городинський С. С., Коваленко Л. Г. та ін. – 9: Доповнення і уточнення до попередніх видань Книг Пам'яті Вінницької області / Упор.: Харчук В. Є. (керівник), Боровик Г. В., Деркач М. В., Краснюк О. С., Лиманець Г. М. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 480 с.

9-й том доповнює раніше видані історико-меморіальні серіали Книг Пам'яті по увічненню імен вінничан – учасників Другої світової війни, які полягли на фронтах, в партизанських загонах і анти-

фашистському підпіллі, померли від ран, пропали безвісти, загинули в німецькому полоні; повернулись з війни, відбудовували народне господарство і померли в повоєнний період або нині мешкають на території області чи за її межами; поіменні списки закатованих загарбниками мирних громадян області; персоналії загіблх вінничан – учасників радянсько-фінлянської війни 1939 – 1940 рр.

Плясовица Ю. А. Городские откровения. Записки винницкого архитектора / Ю. А. Плясовица. – Винница: ПП «ПРАДА-АРТ», 2016. – 264 с.

Плясовица Ю., Рачек В. Русь – Украина. Зачарованное время (книга вторая) / Юрий Плясовица, Владимир Рачек. – Винница: ПП «ПРАДА-АРТ», 2016.

Подільський губернський староста Сергій Кисельов (1877 – 1937) у документах епохи / Автори-упорядники: О. М. Кравчук, І. І. Ратушняк, К. В. Завальнюк. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 282 с.

Збірник документів і матеріалів присвячений життю і діяльності подільського громадсько-політичного і земського діяча Сергія Івановича Кисельова (1877 – 1937 рр.) – голови Проскурівської повітової земської управи (1912 – 1917 рр.), Проскурівського повітового комісара (1917 – 1918 рр.), губернського старости Поділля у період гетьманату 1918 р., голови Проскурівського осередку Червоного Хреста (1919 р.).

Книга стане у нагоді гауковцям, історикам, викладачам та студентам, краєзнавцям, усім небайдужим до вітчизняної історії.

Рідні села Глибочок і Скибинці. Нариси з історії сіл та життя окремих громадян / Дригант В. І., Мельник О. І., Кочубей Л. М., Саміленко Н. П., Шевчук К. І., Лесько Л. І., Савченко А., Горяєва А. – К.: ТОВ «Юрка Любченка», 2016. – 584 с.

У книзі зібрано матеріали з історії сіл Глибочок і Скибинці, починаючи від їх заснування до сьогодення, численні спогади односельчан.

Сварчевський А. В. (автор-упорядник). Подільська Голгофа ХХ століття / Видання друге. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 208 с.

Ця книга є своєрідним енциклопедичним довідником або поминальником-мартирологом, у якому зібрані матеріали про політичні репресії періоду більшовицької доби щодо віруючих Православної Церкви на Поділлі. У книзі вміщено понад тисячу коротких біографічних довідок на репресованих: ієрархів, священоцерковнослужителів, монахів, церковних старост та церковників-активістів, регентів-дяків, родичів служителів культу та виходців із духовенства, котрі свого часу були піддані політичним репресіям з боку влади, зазнали страшних знущань, але, попри все, не зрадили Віру.

Видання містить унікальні документи з життя Православної Церкви на Поділлі першої пол. ХХ ст., а також фото та витяги з особових справ репресованих у добу гонінь, котрі публікуються вперше.

Світлана Бондар. Сповідь перед земляками (До 400-річчя с. Курилівки Хмельницького району) / Світлана Бондар. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 184 с.

Книга про історію подільського села Курилівки. Для тих, хто цікавиться історією рідного краю, його відомими людьми.

Сергій Гальчак. Герої Вінниччини / Сергій Гальчак. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 340 с.

У виданні вміщено стислі довідки про Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, Героїв України – уродженців Вінниччини та тих, хто пов'язав із нею свою долю, яскравих особистостей, причетних до важливих сторінок її історії, вінничан – герів інших країн.

Сергій Гальчак. З любов'ю до малої батьківщини: діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України (2010 – 2015 рр.). (Записки з щоденника) / Сергій Гальчак. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 284 с.; іл. – 48 с.

У книзі йдеться про діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, краєзнавців області в 2010 – 2015 рр.

Сергій Гальчак. Словом і багнетом: журналісти Вінниччини у Другій світовій війні / Сергій Гальчак / 3-є вид., доповн., переробл. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 136 с.

Сергій Гребельський. Хмільник / Сергій Гребельський. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 120 с.

Погортавши сторінки книги сивочолого літописця, перед Вами промайне героїчна і водночас трагічна історія Хмільника, частково – району. У ній фахово розставлені акценти, присутня особиста точка зору на «білі плями», події, явища, персоналії.

Відчуєте, що рука у автора вправна, журналістського досвіду не бракує, оскільки, відсіявши від зерна оболу, він просто, цікаво і дохідливо презентує все те, що йому на серце лягло із десь прочитаного, почутого, побаченого на власні очі про якісь події, ту-тешній козацький рід, талановитих земляків, котрі споконвіків тягнуться до волі, суверенності, європейської інтеграції.

У новому дослідженні чільне місце посіла курортна тема, оскільки сучасний образ міста над Бугом, окрім кількох промислових підприємств, в основному формує бальнеологічна оздоровча індустрія. Цю місцину нерідко зовуть радоною столицею України.

У книзі кожна глава написана з натхненням і любов'ю, окремі з них емоційно підсилені римованими рядками та васноруч зробленими світлинами. Це, безумовно, творчий злет автора на теренах місцевого краєзнавства, непересічна подія в культурному житті міста і району.

Видання розраховане на широкий читацький загал.

Сонцепоклонник. Образ Михайла Коцюбинського в художніх і художньо-документальних джерелах: бібліографічний покажчик. 1913 – 2014 рр. / уклад. і вступ стаття О. М. Куцевол; відповід. за вип. Н. І. Морозова; Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2016. – 236 с.

Степанюк В. А. Богородиця під кулями. – Вінниця: Балюк І. Б., 2016. – 48 с.

«Богородиця під кулями» – добірка авторських віршів-молитв, що йдуть зі зраненого серця жінки-матері, яка переймається

долею рідної землі та щиро вболіває за долю її захисників. Твори адресовані, насамперед, українським воїнам, їхнім матерям та всім, кого болить душа за Україну.

Трухманова С. Л. Соціокультурні та політичні процеси в містах Східного Поділля у 1920-х – на початку 1930-х рр. / Монографія / Світлана Трухманова. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 236 с.

У монографії простежуються соціальні та культурні зміни мешканців міст Східного Поділля на тлі історичних змін. Подается значний статистичний матеріал, що характеризує соціодемографічну ситуацію в містах Східного Поділля у вказаний час.

На основі аналізу архівних документів пояснюються умови формування радянської інтелігенції, характеризуються особливості праці та побуту міських мешканців Східного Поділля.

В умовах згорання так званої нової економічної політики та зростання централізованого контролю, посилення тоталітарних методів управління розглядаються факти наростання переслідувань місцевої інтелігенції, в тому числі, краєзнавчої еліти за звинуваченням в опозиційній діяльності.

Монографія може бути використана в процесі викладання курсу історії та культури України, історії Поділля, соціології міста. Розрахована на викладачів, студентів вищих закладів освіти, а також усіх, хто цікавиться даною проблематикою.

Фаїна Приймачик. Літературне краєзнавство як знаряддя патріотичного виховання. Матеріали для уроків літератури та позакласних заходів. – Вінниця: Консоль, 2016. – 128 с.

Ямковий І. О. (автор-упорядник). Рідні села Глибочок і Скибинці. Нариси з історії сіл та життя окремих громадян / Іван Ямковий. – К.: ТОВ «Юрка Любченка», 2016. – 584 с.

В книзі зібрано матеріали з історії сіл Глибочок і Скибинці Тростянецького району Вінницької області, починаючи від початку їх заснування та до сьогодення, спогади про колективізацію сільського господарства, про голодомор і геноцид української нації у 1932 – 1933 роках, сталінсько-комуністичний терор у 1937 – 1938 роках, матеріали про участь мешканців сіл у Першій

та Другій світових війнах, спогади остарбайтерів, статті тих односельців, якими сьогодні пишаються села, та спогади про життєвий шлях окремих жителів сіл. Також розміщено короткі інформації про школи, вчителів, церкви та інші об'єкти.

Розраховано на широкий читацький загал.

* * *

Актуальні питання вірменознавства. – Випуск III – IV / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Вірмени України: на зламі століть», присвяченої 400-річчю першої документальної згадки про вірмен Язловця (Київ, 11 грудня 2015 р.); Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Вірмени Поділля: історія і сучасність», присвяченої 225-й річниці спорудження Вірменської церкви в Могилів-Подільському (Вінниця, 9 вересня 2016 р.) / Редколегія: Д. А. Давтян (голова), С. Д. Гальчак (співголова) та ін. Наук. редактори Л. В. Баженов, С. С. Каразов та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 272 с.

Вінниччина: минуле та сьогодення. Кресназвчї дослідження. Матеріали XXVII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції 7 – 8 жовтня 2016 р. / Ред. колегія: Ю. А. Зінько (відповід. редактор), А. В. Войнаровський (відповід. секретар), А. І. Безуглий, К. І. Висоцька, С. Д. Гальчак, С. О. Гусєв та ін. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. – 510 с.

Журналістика й мистецтво слова: збірник наукових статей / Ред. колегія: Володимир Каленич (гол. редактор), Сергій Гальчак, Віталій Гандзюк, Максим Карась, Уляна Лешко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вип. 8. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. – 232 с.

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку», присвяченої 615-й річниці першої документальної згадки про місто Ров, 475-й річниці з часу надання місту Бару магдебурзького права та 150-річчю з дня народження М. С. Грушевського / Ред. кол.: Дмитрієнко М. Ф. (голова), Мосунов М. М.

(співголова), Бакалець О. А. (відповідальний редактор), Сторожук А. І. (відповідальний секретар), Лозінський І. Б. (технічний редактор). – Бар: БРТ, 2016. – 248 с.

Міста і містечка Поділля від доби Середньовіччя до початку ХХ ст.: матеріали наук. конф. 24 – 25 верес. 2015 / Науковий редактор Вікторія Колесник; Вінниц. обл. краєзн. музей. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – 640 с.

Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 24. Збірник наукових праць / Ред. колегія: О. А. Мельничук (головний редактор), Ю. А. Зінько (заст. гол. редактора), А. В. Войнаровський (відповідальний секретар), С. Д. Гальчак, В. М. Даниленко, О. А. Коляструк, П. М. Кравченко та ін. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. – 364 с.

Перша Мурованокуриловецька науково-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 21 – 22 жовтня 2016 р., смт. Муровані Курилівці – Вінниця / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова редколегії), Л. В. Баженов (співголова редколегії), Ю. А. Зінько (співголова редколегії), В. В. Войтович (відповідальний секретар) та ін. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 468 с.

Русалка Дністровая. Літературно-краєзнавчий збірник. Випуск 4 / Упорядник М. Ф. Каменюк / Редколегія альманаху «Русалка Дністровая»: М. Каменюк (головний редактор), М. Вдовцов (заст. гол. редактора), В. Вітковський, С. Гальчак та ін. – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2016. – 380 с.